

Asociația Obștească Centrul de Promovare a Libertății de
Exprimare și a Accesului la Informație “Acces-info”

Public Association Center for Promotion of Freedom of
Expression and Access to Information “Acces-info”

Adresa/Address: str. V. Alecsandri 13, of. 26, Chișinău, MD-2009; Tel./fax: (373-22) 28.13.94; Mobil/Mobile
tel.: 0691.678.20; e-mail: accesinfo1@yahoo.com; pagina web/website: <http://www.acces-info.org.md>

Accesul la informație și transparența în procesul decizional: atitudini, percepții, tendințe

Raport de monitorizare

*Cetățenii Republicii Moldova au dreptul
de a participa la administrarea drepturilor
publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor.
(Constituția Republicii Moldova, art. 39 alin. (1))*

Introducere

Scopul implicării publicului în procesul decizional constă în a îmbunătăți calitatea deciziilor adoptate și legitimitatea socială a acestora. Antrenarea în procesul de elaborare a actelor normative a organizațiilor nonguvernamentale a diferitor grupe interesate din toate sectoarele contribuie la echilibrarea documentelor strategice, elaborate în corespundere cu interesele comunității, a societății în ansamblu. În afară de aceasta, participarea publicului la luarea deciziilor are o importanță esențială și în ceea ce privește educația civică, responsabilizarea atât a reprezentanților administrației publice cât și a cetățenilor, prin stabilirea unui dialog proactiv eficient.

Participarea cetățenească este procesul prin care preocupările, nevoile și valorile cetățenilor sînt încorporate procesului de luare a deciziilor în cadrul administrației publice. Conform practicii internaționale, există mai multe avantaje ale participării cetățenești pentru administrația publică, inclusiv: restabilește și construiește încrederea între administrația publică și cetățeni; ajută administrația să identifice nevoile comunității; conduce comunitatea către consens și nu către conflict; administrația și cetățenii sînt capabili să abordeze împreună problemele și oportunitățile într-un mod creativ. Pe de altă parte, cetățenii au posibilitatea să ia cunoștință de proiectele de reglementări propuse de administrația publică, să-și exprime punctele de vedere cu privire la aceste proiecte, să-și apere interesele personale și cele ale comunității.

Avem două acte normative importante – Legea privind accesul la informație și Legea privind transparența în procesul decizional, – care crează condiții favorabile pentru informarea, consultarea și participarea publicului în procesul de luare a deciziilor. În ce măsură sînt respectate prevederile acestor acte, orientate spre democratizarea societății? Care e atitudinea autorităților/instituțiilor publice față de cererile de acces la informație? În ce mod sînt aplicate diverse forme și metode ale participării cetățenești? Cum sînt percepute de către reprezentanții administrației publice locale și ai societății civile, diverse aspecte ale accesului la informație și ale transparenței în procesul decizional?

În perioada martie – iunie a.c. Centrul „Acces-info” a efectuat monitorizarea aplicării legilor menționate prin prisma obiectivelor propuse. Astfel, în adresa a 943 de autorități/instituții de nivel central/raional/local, au fost expediate cereri cu următorul conținut:

“În conformitate cu *Legea privind transparența în procesul decizional nr. 239-XVI din 13.11.2008, Monitorul Oficial nr. 215-217/798 din 05.12.2008, Vă rugăm să ne prezentați următoarele date:*

a) numărul deciziilor adoptate de autoritatea publică respectivă pe parcursul anului 2009;

b) numărul total al recomandărilor recepționate în cadrul procesului decizional;

c) numărul întrunirilor consultative, al dezbatelor publice și al ședințelor publice organizate;

d) numărul cazurilor în care acțiunile sau deciziile autorității publice au fost contestate pentru nerespectarea prezentei legi și sancțiunile aplicate pentru încălcarea prezentei legi.

Vă reamintim că, potrivit actului nominalizat (art. 13 alin. (5), împiedicarea accesului la ședințele publice ale autorităților publice sau compromiterea procesului decizional prin tănuirea informației de interes public ori prin denaturarea acesteia se sancționează conform legii.”

Au fost monitorizate: Parlamentul, Președenția și Guvernul, 16 ministere, 13 autorități administrative centrale, 8 instituții și organizații centrale, 34 consilii municipale/raionale, 31 primării din centrele raionale, 838 primării municipale/orășenești/de orășel/sătești. (La totalizarea rezultatelor s-a ținut cont de răspunsurile la cereri care au parvenit pînă la 6 iulie a.c.).

În aceeași perioadă au fost chestionați 183 de reprezentanți ai administrației publice locale și 263 reprezentanți ai societății civile (organizații nonguvernamentale, asociații profesioniste, mass-media, din sistemul de învățămînt, bibliotecar, oameni de afaceri, simpli cetățeni) din patru centre raionale și zece localități rurale. Scopul chestionării a fost de a studia percepțiile intervievaților privind diverse aspecte ale informării, consultării și participării publicului.

1. Concept

1.1. Participarea publicului la procesul decizional constituie una dintre recomandările europene. Cartea albă a Bunei Guvernări, elaborată de către Comisia Europeană, indică cinci principii de bază, pe care autoritățile/instituțiile publice trebuie să le aplice în mod integral:

a) deschidere - care implică o comunicare activă asupra activității grupei și asupra deciziilor luate, folosirea unui limbaj accesibil, acesta constituind o componentă de bază pentru creșterea încrederii cetățenilor în guvernare;

b) participare – asigurată în toate etapele unei politici publice, de la inițiere pînă la implementare și evaluare;

c) răspundere – clarificarea rolurilor diverselor instituții și asumarea responsabilității de către fiecare instituție în parte;

d) eficiență – politicile publice au nevoie de obiective clare, de o evaluare a impactului viitor și de o aplicare a experienței viitoare pentru a furniza ceea ce este necesar la momentul potrivit;

e) coerență – politicile publice trebuie să fie coerente, ușor de înțeles și consecvente.

O comunicare a Comisiei Europene – „Spre o cultură consolidată a consultării și dialogului – propunere cu privire la principii generale și norme minime aplicabile consultărilor angajate de comisie cu părți interesate” - stabilește următorii termeni de referință:

a) pentru a asigura deschiderea și responsabilitatea trebuie să fie în mod clar făcute cunoscute:

- care sînt problemele examinate;
- care sînt mecanismele de consultare aplicate;
- care sînt părțile consultate și pentru care motiv au fost ele alese;
- care sînt factorii ce influențează formularea politicii publice;

b) referitor la părțile consultate și la factorii interesați este nevoie să fie clar cunoscute și făcute publice:

- care sînt interesele pe care le reprezintă;
- care este gradul de reprezentare pe care îl au;
- în ce măsură acestea sînt pe deplin reprezentate;

c) consultarea trebuie inițiată cît mai devreme posibil – participarea părților interesate la procesul decizional trebuie să înceapă încă din momentul în care opinia lor mai poate fi luată în considerare în vederea definirii principalelor obiective, a metodelor de acțiune și a indicatorilor de performanță;

d) pentru a asigura coerența este nevoie:

- de mecanisme de urmărire a propunerilor și recomandărilor primite;

- de răspunsuri către părțile care le-au formulat;
- de analiză și evaluare comparativă a propunerilor, recomandărilor și rezultatului final în vederea perfecționării mecanismelor de consultare.

De asemenea, documentul indică următoarele norme minime:

a) orice comunicare referitoare într-un proces de consultare trebuie să includă:

- un rezumat al contextului, al ariei și obiectivelor consultării,
- o descriere a problemelor deschise spre consultare,
- coordonatele persoanei de contact,
- o descriere a modului în care instituția tratează propunerile și recomandările, de asemenea, răspunsurile la ele,
- informații despre etapele care au fost și care urmează,
- referințe pentru documentele relevante ce nu sînt anexate;

b) termenii stabilite trebuie să prevadă limite minime pentru oferirea unui răspuns și pentru anunțarea unei întîlniri;

c) rapoartele finale vor include un rezumat al propunerilor și recomandărilor primite de instituții;

d) consultările trebuie să creeze un cadru de exprimare și pentru factorii interesați care nu sînt organizați și pentru grupurile marginale.

1.2. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) propune trei nivele de ierarhizare, în funcție de tipul de interacțiune dintre autoritatea publică și cetățean:

a) *informarea* presupune că procesul politicilor publice este suficient de transparent pentru ca cetățenii să obțină informația necesară pentru a vedea în ce măsură guvernarea își respectă promisiunile, pentru a fi capabil să analizeze ce se întîmplă în diferite domenii și să evalueze consecințele acestora asupra lor;

b) *consultarea* este a doua etapă, în cadrul căreia publicul reacționează din propria inițiativă sau la invitația instituției publice, la propunerile de soluții alternative și/sau decizii publice, iar reacția publicului este luată în considerare de către instituția publică în procesul de luare a deciziei finale; este o comunicare în dublu sens, instituția publică cerînd și publicul oferind informații pe o problemă dată;

c) *participarea activă* reprezintă o etapă superioară,

care permite cetățenilor să devină parteneri în luarea deciziilor; este un dialog de pe poziții de colaborare dintre instituția publică și cetățeni;

1.3. Un document important este *Recomandarea Rec (2001)19 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre privind participarea cetățenilor în viața publică locală (adoptată de către Comitetul de Miniștri la 6 decembrie 2001, la cea de a 776-ea reuniune a vice-miniștrilor)*, care stipulează și detaliază un șir de principii de bază ale politicii de participare democratică locală, pași și măsuri pentru încurajarea și consolidarea participării cetățenești. Astfel, Recomandarea accentuează că:

- participarea cetățenilor se află la baza ideii de democrație și că cetățenii devotați valorilor democratice, conștienți de responsabilitățile lor civice și care se implică în activitatea politică sunt forța viabilă a oricărui sistem democratic;
- democrația locală este una din pietrele de temelie ale democrației în țările europene și că consolidarea acesteia reprezintă un factor al stabilității;
- democrația locală trebuie să fie implementată într-un context nou și plin de provocări ce rezultă nu doar din schimbări structurale și funcționale în sistemul de organizare a guvernelor locale, dar și din realizări politice, economice și sociale cu caracter radical.

De asemenea, se mai menționează că:

- nivelul de încredere al cetățenilor în instituțiile alese a scăzut și că este necesar ca instituțiile de stat să se reorienteze la viața cetățenilor și să răspundă nevoilor acestora prin metode noi, în scopul menținerii legitimității dreptului acestora în luarea deciziilor;
- dreptul cetățenilor de a se expune în privința deciziilor de importanță majoră poate fi exercitat în mod mai direct la nivel local și că, în mod corespunzător, urmează să fie luate măsuri în vederea implicării mai active a cetățenilor în gestionarea chestiunilor locale, în același timp asigurînd eficacitatea și eficiența acestei gestionări;
- dialogul între cetățeni și reprezentanții locali aleși este esențial în cadrul democrației locale, deoarece consolidează legitimitatea instituțiilor democratice locale și eficiența măsurilor lor;
- autoritățile locale au și trebuie să-și asume un rol de conducere în sensul promovării participării cetățenești și că succesul oricărei politici de participare democratică locală depinde de angajamentul acestor autorități.

Recomandarea (2001)19) include următoarele principii de bază ale politicii de participare democratică locală:

1. Să se garanteze dreptul cetățenilor de a avea acces la informații clare, cuprinzătoare cu privire la diferitele chestiuni de interes pentru comunitatea lor locală și de a-și expune opiniile privind deciziile importante care le afectează viitorul.

2. Să se caute noi modalități de consolidare a conștiinței civice și de promovare a culturii de participare democratică, împărtășite de comunități și de autoritățile locale.

3. Să se dezvolte conștientizarea apartenenței la comunitate și să încurajeze cetățenii să accepte responsabilitatea de a contribui la viața comunității lor.

4. Să se acorde importanță majoră comunicării dintre autoritățile publice și cetățeni, să susțină liderii locali în ceea ce privește participarea cetățenilor, să analizeze cu atenție solicitările și așteptările acestora pentru a putea reacționa corespunzător la nevoile pe care le exprimă cetățenii.

5. Să se adopte o abordare exhaustivă în ceea ce privește chestiunea participării cetățenești, având în vedere mecanismele democrației reprezentative și formele participării directe la procesul de luare a deciziilor și la gestionarea problemelor locale.

6. Să se evite soluțiile extrem de rigide și să se permită experimentarea, acordându-se prioritate mai curând responsabilizării decât stipulării de reguli; în consecință, să se aplice o serie largă de instrumente de participare, precum și posibilitatea de a le combina și de a adapta modul în care sunt utilizate în conformitate cu circumstanțele reale.

7. Să se înceapă de la o evaluare în profunzime a situației privind participarea locală, să se stabilească punctele de reper adecvate, să se aplice un sistem de monitorizare pentru a urmări schimbările apărute, pentru a putea depista cauzele oricăror tendințe pozitive sau negative ale participării cetățenești și pentru a evalua impactul mecanismelor adoptate.

8. Să se realizeze schimbul de informații între țări și la nivelul aceleiași țări cu privire la bunele practici referitoare la participarea cetățenească, să se sprijine instruirea reciprocă a autorităților locale în ceea ce privește diferitele metode de participare și să se asigure că publicul este pe deplin informat.

9. Să se acorde atenție specială acelor categorii de cetățeni care întâmpină mai multe dificultăți pentru a se implica activ sau care, de facto, rămân în afara vieții publice locale.

10. Să se recunoască importanța unei reprezentări echitabile a femeilor în politica locală.

11. Să se recunoască potențialul pe care îl au copiii și tinerii în sensul dezvoltării durabile a comunităților locale și să se sublinieze rolul pe care-l pot avea.

12. Să se recunoască și să se consolideze rolul asociațiilor și grupurilor de cetățeni ca partener-cheie în dezvoltarea și susținerea unei culturi de participare, ca forță motrice în aplicarea participării democratice.

13. Să se susțină efortul comun al autorităților de la toate nivelurile teritoriale, fiecare dintre acestea purtând răspunderea pentru luarea de măsuri adecvate în cadrul propriei sfere de competență, conform principiului subsidiarității.

Totodată, Recomandarea (2001)19) propune un șir de pași și măsuri pentru încurajarea și consolidarea participării cetățenilor în viața publică locală:

1. Să se stabilească dacă, într-o lume complexă și din ce în ce mai globalizată, relevanța măsurilor locale și a procesului de luare a deciziilor este clară pentru public, prin identificarea sarcinilor de bază ale autorităților locale într-un mediu în schimbare.

2. Să se acorde atenția cuvenită acestor sarcini și să se evalueze, când este necesar, dacă echilibrul competențelor exercitate la nivel național, regional și local este suficient pentru a garanta că la nivelul autorităților locale și al reprezentanților aleși există suficiente capacități pentru activități locale, în ceea ce privește stimularea și motivația necesară pentru implicarea civică. Să se folosească în acest context orice ocazie pentru descentralizarea funcțională, de exemplu, prin delegarea mai multor responsabilități referitoare la școli, creșe de zi și alte instituții pentru copii sau sugari, de îngrijire a persoanelor în etate, spitale și centre medicale, centre sportive și de recreare, teatre, biblioteci etc.

3. Să se perfecționeze educația cetățenească și să fie încorporată în programele școlare și a cursurilor de reciclare obiectivul de promovare a conștientizării responsabilităților care îi revin fiecărei persoane într-o societate democratică, în special în cadrul comunității locale, fie ca reprezentant ales, fie ca

administrator local, funcționar public sau cetățean obișnuit.

4. Să fie încurajați reprezentanții locali aleși și autoritățile locale, prin orice mijloc corespunzător, inclusiv prin elaborarea codurilor de conduită, de a se comporta într-o manieră corespunzătoare cu înaltele standarde etice, asigurându-se respectarea acestora.

5. Să se asigure o mai mare transparență în ceea ce privește funcționarea instituțiilor și autorităților locale.

6. Să se aplice o politică de comunicare, elaborată corespunzător, pentru a le acorda cetățenilor ocazia de a înțelege mai bine principalele chestiuni stringente ale comunității, impactul deciziilor politice majore pe care trebuie să le ia autoritățile, informându-i cu privire la posibilitățile, la formele și metodele de participare la viața publică locală.

7. Să se creeze atât în cele mai populate centre urbane, cât și în zonele rurale, un gen de democrație de vecinătate, ca cetățenii să capete o mai mare influență asupra autorităților locale și activităților municipale în diversele zone ale municipalităților.

Recomandarea stabilește, totodată, pași și măsuri specifice de încurajare a categoriilor de cetățeni pentru care, din diferite motive, este mai dificil să se implice în procesul decizional, inclusiv privind:

a) colectarea sistematică a informației despre participarea diferitor categorii de cetățeni și să constate, dacă unele din aceste categorii, de exemplu, femei, tineri, grupuri sociale vulnerabile și anumite categorii de profesii sunt sub-reprezentate în organele alese și/sau joacă un rol mai mic sau nici unul în formele de participare directă sau electorală;

b) stabilirea punctelor de reper pentru atingerea anumitor nivele de reprezentare și/sau participare a grupurilor de cetățeni vizate și să elaboreze seturi de măsuri specifice în ceea ce privește sporirea oportunităților de participare a acestora;

c) accentuarea importanței unei reprezentări echitabile a femeilor în cadrul organelor de luare a deciziilor, luându-se în considerație condițiile care ar facilita îmbinarea participării politice active a femeii cu viața de familie și serviciu;

d) școlile trebuie să fie considerate și trebuie să

devină o arenă comună foarte importantă pentru participarea tinerilor și pentru procesul de instruire democratică.

2. Cadrul legal național

2.1. Republica Moldova este una din puținele țări din lume care dispune de un act normativ special în domeniul informării, consultării și participării cetățenești. Este vorba de **Legea privind transparența în procesul decizional** nr.239 – XVI, adoptată la 13.11.2008 (*Monitorul Oficial nr. 215 – 217/798 din 5.12.2008*), intrată în vigoare în martie 2009, care stabilește normele aplicabile pentru asigurarea transparenței în procesul decizional din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale, altor autorități publice și reglementează raporturile lor cu cetățenii, cu asociațiile constituite în corespundere cu legea, cu alte părți interesate în vederea participării la procesul decizional.

2.1.1. Sub incidența prezentei legi cad autoritățile publice centrale - Parlamentul și autoritățile create de acesta, Președintele Republicii Moldova, Guvernul, ministerele, serviciile publice desconcentrate ale acestora, alte autorități administrative centrale și autorități de reglementare; autoritățile administrației publice locale - consiliile locale, primarii satelor (comunelor), orașelor (municipiilor), președinții raioanelor, serviciile publice descentralizate și instituțiile de interes local. De asemenea, sub incidența legii cad persoanele juridice de drept public și privat care gestionează și utilizează mijloace financiare publice.

2.1.2. Conform legii, autoritățile publice vor consulta cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate în privința proiectelor de acte legislative, administrative care pot avea impact social, economic, de mediu (asupra modului de viață și drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra colectivităților locale, serviciilor publice).

2.1.3. Legea stipulează următoarele principii ale transparenței procesului decizional: a) informarea, în modul stabilit, a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate despre inițierea elaborării deciziilor și despre consultarea publică pe marginea proiectelor de decizii respective; b) asigurarea de posibilități egale pentru participarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate la procesul decizional.

2.1.4. Cetățenii, asociațiile constituite în

corespondere cu legea, alte părți interesate au dreptul: să participe, în condițiile prezentei legi, la orice etapă a procesului decizional; să solicite și să obțină informații referitoare la procesul decizional, inclusiv să primească proiectele de decizii însoțite de materialele aferente, în condițiile Legii privind accesul la informație; să propună autorităților publice inițierea elaborării și adoptării deciziilor; să prezinte autorităților publice recomandări referitoare la proiectele de decizii supuse discuțiilor.

2.1.5. Autoritățile publice sînt obligate să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional, inclusiv prin: diseminarea informației referitoare la programele (planurile) anuale de activitate prin plasarea acestora pe pagina web oficială a autorității publice, prin afișarea lor la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzarea lor în mass-media centrală sau locală, după caz; informarea, în modul stabilit, asupra organizării procesului decizional; instituționalizarea mecanismelor de cooperare și de parteneriat cu societatea; recepționarea și examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, ale altor părți interesate în scopul utilizării lor la elaborarea proiectelor de decizii; consultarea opiniei tuturor părților interesate de examinarea proiectelor de decizii.

2.1.6. Legea, de asemenea, stabilește următoarele etape principale ale asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor: informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei; punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia; consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate; examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii; informarea publicului referitor la deciziile adoptate.

2.1.7. La inițierea procesului de elaborare a deciziei, autoritatea publică va plasa, cu cel puțin 15 zile lucrătoare pînă la examinarea deciziei, anunțul respectiv pe pagina web oficială, îl va expedia prin intermediul poștei electronice părților interesate, îl va afișa la sediul său într-un spațiu accesibil publicului și/sau îl va difuza în mass-media centrală sau locală, după caz.

2.1.8. Consultarea se efectuează: la inițiativa

autorității publice responsabile de elaborarea proiectului de decizie; la inițiativa unei alte autorități publice, conform competenței; la propunerea cetățeanului, asociației constituite în corespundere cu legea, altei părți interesate.

2.1.9. Termenul de prezentare a recomandărilor asupra proiectelor de decizii va constitui cel puțin 15 zile lucrătoare din data mediatizării anunțului referitor la inițierea elaborării deciziei, cu posibilitatea extinderii acestui termen, după caz. Autoritatea publică va întocmi un dosar privind elaborarea proiectului de decizie, care va conține procesele-verbale privind consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate, recomandările parvenite și sinteza acestora. Dosarul privind elaborarea proiectului de decizie este accesibil pentru toți cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate.

2.1.10. Sinteza recomandărilor parvenite vor fi plasate pe pagina web oficială a autorității publice, va fi afișată la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau va fi difuzată în mass-media centrală sau locală, după caz. Proiectul de decizie se transmite spre examinare împreună cu sinteza recomandărilor.

2.1.11. Ședințele din cadrul autorităților publice privind luarea de decizii sînt publice, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Împiedicarea accesului la ședințele publice ale autorităților publice sau compromiterea procesului decizional prin tănuirea informației de interes public ori prin denaturarea acesteia se sancționează conform legii.

2.1.12. În cazul situațiilor excepționale, al căror regim este stabilit de lege, proiectele de decizii urgente pot fi supuse elaborării și adoptării fără respectarea etapelor prevăzute de Legea privind transparența în procesul decizional, cu argumentarea publică în termen de cel mult 10 zile de la adoptare.

2.1.13. Autoritățile publice vor asigura accesul la deciziile adoptate, de asemenea, acestea vor întocmi și vor aduce la cunoștința publicului rapoarte anuale privind transparența în procesul decizional, care vor conține: numărul deciziilor adoptate de autoritatea publică respectivă pe parcursul anului de referință; numărul total al recomandărilor recepționate în cadrul procesului decizional; numărul întrunirilor consultative, al dezbaterilor publice și al ședințelor publice organizate; numărul cazurilor în care acțiunile sau deciziile autorității publice au fost

contestate pentru nerespectarea prezentei legi și sancțiunile aplicate pentru încălcarea Legii privind transparența în procesul decizional. Raportul anual privind transparența în procesul decizional va fi făcut public în condițiile legii nu mai târziu de sfârșitul trimestrului I al anului imediat următor anului de referință.

2.2. Cu zece ani în urmă, la 11 mai 2000, a fost adoptată **Legea privind accesul la informație**, nr. 982 – XIV (*Monitorul Oficial nr. 88 – 90 / 664 din 28.07.2000*), care crează cadrul legal pentru facilitarea informării, consultării și participării cetățenești, avînd drept scop crearea cadrului normativ general al accesului la informațiile oficiale; eficientizarea procesului de informare a populației și a controlului efectuat de către cetățeni asupra activității autorităților publice și a instituțiilor publice; stimularea formării opiniilor și participării active a populației la procesul de luare a deciziilor în spirit democratic.

2.2.1. Conform legii, oricine are dreptul de a căuta, de a primi și de a face cunoscute informațiile oficiale. Exercițarea acestor drepturi poate fi supusă unor restricții pentru motive specifice, ce corespund principiilor dreptului internațional, de asemenea, nu va implica în nici un caz discriminarea bazată pe rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau pe origine socială.

2.2.2. Sînt obligate să furnizeze solicitanților informații oficiale autoritățile publice centrale și locale - autoritățile administrației de stat, prevăzute în Constituția Republicii Moldova și anume: Parlamentul, Președintele Republicii Moldova, Guvernul, administrația publică, autoritatea judecătorească; instituțiile publice centrale și locale - organizațiile fondate de către stat în persoana autorităților publice și finanțate de la bugetul de stat, care au ca scop efectuarea atribuțiilor de administrare, social-culturale și altor atribuții cu caracter necomercial; persoanele fizice și juridice care, în baza legii sau a contractului cu autoritatea publică ori instituția publică, sînt abilitate cu gestionarea unor servicii publice și culeg, selectează, posedă, păstrează, dispun de informații oficiale, inclusiv de informații cu caracter personal.

2.2.3. Exercițarea dreptului de acces la informație poate fi supusă doar restricțiilor reglementate prin lege organică și care corespund necesităților: respectării drepturilor și reputației altei persoane; protecției securității naționale, ordinii publice,

ocrotirii sănătății sau protecției moralei societății. Accesul la informațiile oficiale nu poate fi îngrădit, cu excepția: informațiilor ce constituie secret de stat, reglementate prin lege organică și calificate ca informații protejate de stat; informațiilor confidențiale din domeniul afacerilor, prezentate instituțiilor publice cu titlu de confidențialitate, reglementate de legislația privind secretul comercial; informațiilor cu caracter personal, a căror divulgare este considerată drept o imixtiune în viața privată a persoanei, protejată de legislație; informațiilor ce țin de activitatea operativă și de urmărirea penală a organelor de resort; informațiilor ce reflectă rezultatele finale sau intermediare ale unor investigații științifice și tehnice.

Nu se vor impune restricții ale libertății de informare decît dacă furnizorul de informații poate demonstra că restricția este reglementată prin lege organică și necesară într-o societate democratică pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei sau protecției securității naționale și că prejudiciul adus acestor drepturi și interese ar fi mai mare decît interesul public în cunoașterea informației. Nimeni nu poate fi pedepsit pentru că a făcut publice anumite informații cu accesibilitate limitată, dacă dezvăluirea informațiilor nu atinge și nu poate să atingă un interes legitim legat de securitatea națională sau dacă interesul public de a cunoaște informația depășește atingerea pe care ar putea să o aducă dezvăluirea informației.

2.2.4. Orice persoană are dreptul de a solicita furnizorilor de informații, personal sau prin reprezentanții săi, orice informații aflate în posesia acestora, cu excepțiile stabilite de legislație, persoana fiind absolvită de obligația de a-și justifica interesul pentru informațiile solicitate.

2.2.5. Autoritățile/instituțiile publice, în conformitate cu competențele care le revin, sînt obligate, inclusiv: să asigure informarea activă, corectă și la timp a cetățenilor asupra chestiunilor de interes public și asupra problemelor de interes personal; să garanteze liberul acces la informație; să respecte termenele de furnizare a informației, prevăzute de lege; să dea publicității propriile acte adoptate în conformitate cu legea.

În scopul garantării liberului acces la informațiile oficiale, furnizorul de informații va asigura un spațiu amenajat pentru documentare, accesibil solicitanților; va numi și va instrui funcționarii responsabili pentru efectuarea procedurilor de furnizare a informațiilor oficiale; va elabora, în conformitate cu prezenta lege, regulamente cu

privire la drepturile și obligațiile funcționarilor în procesul de furnizare a documentelor, informațiilor oficiale; va acorda asistența și sprijinul necesar solicitanților pentru căutarea și identificarea informațiilor; va asigura accesul efectiv la registrele furnizorilor de informații, care vor fi completate în conformitate cu legislația cu privire la registre; va desfășura întrunirile și ședințele sale în mod public, în conformitate cu legislația.

2.2.6. Informațiile, documentele solicitate vor fi puse la dispoziția solicitantului din momentul în care vor fi disponibile pentru a fi furnizate, dar nu mai târziu de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii de acces la informație.

2.2.7. Refuzul de a furniza o informație, un document oficial va fi făcut în scris, indicându-se data întocmirii refuzului, numele persoanei responsabile, motivul refuzului, făcându-se în mod obligatoriu trimitere la actul normativ (titlul, numărul, data adoptării, sursa publicației oficiale), pe care se bazează refuzul, precum și procedura de recurs a refuzului, inclusiv termenul de prescripție.

2.2.8. Pentru furnizarea informațiilor oficiale pot fi percepute, în afara excepțiilor prevăzute de lege, plăți în mărimile și conform procedurii stabilite de organele reprezentative, acestea fiind vărsate în bugetul de stat. Mărimile plăților nu vor depăși mărimile cheltuielilor suportate de către furnizor pentru facerea copiilor, expedierea lor solicitantului și/sau pentru traducerea, la cererea solicitantului, a informației, documentului.

2.2.9. Persoana care se consideră lezată într-un drept sau interes legitim de către furnizorul de informații poate ataca acțiunile acestuia atât pe cale extrajudiciară, cât și direct în instanța de contencios administrativ competentă.

Persoana care se consideră lezată într-un drept sau interes legitim poate ataca orice acțiune sau inacțiune a persoanei responsabile pentru primirea și examinarea cererilor de acces la informații, dar în special cu privire la: refuzul neîntemeiat de a primi și înregistra cererea; refuzul de a asigura accesul liber și necondiționat la registrele publice aflate la dispoziția furnizorului de informații; încălcarea termenelor și procedurii de soluționare a cererii de acces la informație; neprezentarea sau prezentarea necorespunzătoare a informațiilor solicitate; refuzul neîntemeiat de a prezenta informațiile solicitate; atribuirea neîntemeiată a informației la categoria informațiilor care conțin secrete de stat,

secrete comerciale sau la categoria informațiilor confidențiale; secretizarea neîntemeiată a unor informații; stabilirea plății și mărimii acesteia pentru informațiile furnizate; cauzarea unor prejudicii materiale și/sau morale prin acțiunile ilegale ale furnizorului de informații.

2.3. Legea cu privire la Guvern nr. 64-XII din 31.05.90 (Monitorul Oficial nr.131-133/1018 din 26.09.2002, Veștile nr.8/191, 1990) include în principiile de bază ale activității Guvernului și asigurarea transparenței în procesul elaborării și adoptării hotărârilor, dispozițiilor și ordonanțelor.

Conform legii, Guvernul, din oficiu sau la inițiativa cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate, dispune, în conformitate cu legea, consultarea publică a proiectelor de acte ale Guvernului care pot avea impact economic, de mediu și social (asupra modului de viață și drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra colectivităților locale, serviciilor publice). Guvernul plasează pe pagina web oficială stenogramele ședințelor sale publice și alte acte vizînd activitatea executivului.

Ședințele Guvernului sînt publice. La ele pot participa și alte persoane, în conformitate cu legislația. La decizia Prim-ministrului, ședințele pot fi închise.

2.4. Legea pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului nr. 797-XIII din 02.04.1996 (Monitorul Oficial, nr.50/237 din 07.04.2007)

2.4.1. Conform legii, comisia permanentă poate invita la ședințele sale persoane interesate și specialiști din partea unor autorități ale administrației publice, organizații specializate, reprezentanți ai părților interesate, precum și specialiști din Direcția juridică a Aparatului Parlamentului și din secretariatele comisiilor permanente. Persoanele respective pot lua cuvînt la ședința comisiei și pot răspunde la întrebări.

În probleme ce țin de domeniul lor de activitate, comisiile permanente pot fi consultate de organele administrației publice, de alte organe sau întreprinderi, instituții și organizații, de alte părți interesate. La finele ședinței de consultare, comisiile permanente emit avize consultative cu titlu de recomandare.

Comisiile permanente pot forma grupuri de lucru din experți și specialiști în materie, reprezentanți ai părților interesate cu care se consultă în activitatea lor.

Pentru a facilita procesul de consultare publică a proiectelor de acte legislative și a propunerilor

legislative, comisiile permanente întocmesc o listă a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate de domeniul lor de activitate, care va fi modificată și completată periodic, inclusiv la inițiativa părților interesate.

2.4.2. Proiectul de act legislativ și propunerea legislativă se depun spre dezbateri împreună cu o expunere a obiectivului, scopului, concepției viitorului act, a locului acestuia în legislația în vigoare, precum și a efectelor sale social-economice și de altă natură, potrivit cerințelor Legii privind actele legislative nr.780-XV din 27 decembrie 2001. Se indică totodată persoanele care au luat parte la elaborarea proiectului și se anexează rezultatele expertizelor și cercetărilor efectuate în cadrul elaborării, precum și rezultatele consultării publice a proiectului. În cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare, materiale și de altă natură, se anexează fundamentarea economico-financiară.

2.4.3. Comisia permanentă sesizată în fond asigură consultarea publică a proiectelor de acte legislative și a propunerilor legislative cu părțile interesate prin organizarea de dezbateri și audieri publice, prin intermediul altor proceduri de consultare stabilite de legislația cu privire la transparența în procesul decizional. Comisia stabilește procedura de consultare a proiectelor de acte legislative și a propunerilor legislative ținând cont de caracterul proiectului, de preocuparea părților interesate pentru subiectul abordat, de alte aspecte relevante.

În cazul organizării unor întruniri publice în scopul consultării, comisia permanentă sesizată în fond stabilește regulile de organizare și de desfășurare a acestora. Comisia dispune plasarea, conform legii, pe web-site-ul Parlamentului a sintezei recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, în scopul asigurării transparenței în procesul decizional. Comisia permanentă sesizată în fond va dezbate proiectul actului legislativ și propunerea legislativă, asigurând consultarea publică a acestora, în decurs de cel mult 60 de zile lucrătoare, dacă Biroul permanent nu va stabili un alt termen.

2.4.4. La ședințele publice ale Parlamentului pot asista reprezentanții misiunilor diplomatice, avocații parlamentari, reprezentanți ai mijloacelor de informare în masă și, după caz, funcționari ai Aparatului Parlamentului, reprezentanți ai părților interesate, precum și alte persoane, în baza autorizației sau invitației, în condițiile stabilite de Biroul permanent.

2.5. Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar nr. 847-XIII din 24.05.96 (Monitorul Oficial, ediție specială, 2005)

Proiectul legii bugetare anuale, bugetele unităților administrativ-teritoriale se elaborează și se adoptă în mod transparent, prin consultarea lui cu părțile interesate, conform legislației cu privire la transparența în procesul decizional. De asemenea, se efectuează în mod transparent repartizarea și utilizarea mijloacelor bugetului asigurărilor sociale de stat.

Elaborarea proiectului fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală este responsabilitatea a Guvernului și se efectuează în mod transparent de către Ministerul Sănătății de comun acord cu Ministerul Finanțelor, în conformitate cu prevederile capitolului 1 al titlului II.

2.6. Legea privind actele legislative nr. 780-XV din 27.12.2001 (Monitorul Oficial al R.Moldova nr.36-38/210 din 14.03.2002)

De rînd cu alte scopuri importante acest act legislativ îl include și pe cel de garantare a transparenței procesului decizional.

2.6.1. Pentru asigurarea reglementării tuturor domeniilor de raporturi sociale, a transparenței procesului decizional, precum și pentru armonizarea actelor legislative cu legislația comunitară, Parlamentul adoptă programe de elaborare a actelor legislative.

Programul legislativ cuprinde denumirile actelor care vor fi elaborate și modificate în scopul armonizării lor cu reglementările legislației comunitare, domeniile raporturilor sociale ce urmează a fi reglementate, autoritățile, instituțiile și persoanele care le vor elabora și le vor consulta cu părțile interesate, după caz, referințele la reglementările legislației comunitare, alte momente legate de realizarea sa. După adoptare, programul legislativ este făcut public conform legii, inclusiv prin plasare pe pagina web oficială a Parlamentului.

2.6.2. Pentru elaborarea proiectului de act legislativ, Parlamentul sau autoritățile abilitate de acesta formează un grup de lucru din experți și specialiști în materie din cadrul autorităților publice, din savanți de la instituțiile științifice și de învățămînt superior de profil, din practicieni în domeniu și din alți specialiști, precum și din reprezentanți ai părților interesate.

2.6.3. Înainte de întocmirea proiectului de act legislativ, se studiază informația din domeniul raporturilor sociale care urmează a fi reglementate și se efectuează inventarierea legislației existente în materia în care se intervine, pentru a se constata insuficiența reglementărilor în vigoare. Grupul de lucru efectuează un studiu comparat al datelor utile din legislația altor țări și din principiile marilor sisteme de drept aplicate în lume, precum și al compatibilității lor cu legislația comunitară.

În cazul unui proiect de amploare și importanță, grupul de lucru poate redacta o serie de teze pentru ca cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate, precum și autoritatea care a instituit grupul de lucru să se pronunțe asupra lor.

2.6.4. Proiectul de act legislativ, însoțit de nota informativă, se transmite spre avizare autorităților și instituțiilor interne și externe interesate și se supune procedurii de consultare publică, în modul stabilit de lege.

Consultarea publică a proiectului de act legislativ se sistează pe perioada electorală, cu excepția proceselor de consultare inițiate pînă la lansarea campaniei electorale.

Grupul de lucru studiază propunerile și obiecțiile din avize, recomandările recepționate în cadrul consultării publice și decide luarea în considerare la îmbunătățirea proiectului de act legislativ sau respingerea lor.

2.6.5. După primirea avizelor, a recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice și efectuarea expertizei proiectului de act legislativ, membrii grupului de lucru întocmesc varianta finală a proiectului și dosarul lui de însoțire.

Dosarul de însoțire a variantei finale a proiectului de act legislativ va cuprinde: actul în al cărui temei a fost inițiată elaborarea proiectului; actul prin care s-a instituit grupul de lucru, componența lui nominală; rezultatele investigației științifice; nota informativă, care va conține și rezultatele expertizei compatibilității cu legislația comunitară, precum și lista reglementărilor de referință ale legislației comunitare; avizele, sinteza recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice și rezultatele expertizelor; lista actelor condiționate ce necesită a fi elaborate sau revizuite în legătură cu adoptarea actului legislativ; raportul final al grupului de lucru; alte acte necesare.

2.7. Legea privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale nr. 317-XV din 18.07.2003

(Monitorul Oficial al R.Moldova nr.208-210/783 din 03.10.2003)

2.7.1. Legea stabilește regulile de inițiere, elaborare, avizare, consultare publică, expertiză, redactare și emitere a actelor normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale.

2.7.2. Pentru organizarea executării actelor legislative, Guvernul adoptă programe anuale (trimestriale) de elaborare a proiectelor de acte normative. Programele de elaborare a proiectelor de acte normative cuprind denumirile actelor care urmează a fi elaborate, domeniile ce urmează a fi reglementate, autoritățile, instituțiile și persoanele care le vor elabora și le vor consulta cu părțile interesate, termenele de prezentare, precum și, după caz, referințe la reglementările legislației comunitare, alte momente legate de realizarea lor.

La întocmirea programelor de elaborare a proiectelor de acte normative se iau în considerare prevederile ce țin de organizarea executării actelor legislative, propunerile în acest sens ale subiectelor cu drept de inițiere a acestora, ale instituțiilor științifice, precum și propunerile cetățenilor și ale asociațiilor lor.

2.7.3. La elaborarea proiectelor de acte normative pot fi antrenați specialiști din diverse domenii ale științei, instituții științifice și colaboratori științifici, reprezentanți ai părților interesate, ori pot fi solicitați în bază de contract unii specialiști, comisii speciale, instituții științifice, savanți, inclusiv din străinătate.

2.7.4. Organul competent să emită actul normativ poate solicita mai multor autorități, precum și unor organizații, să elaboreze, pe bază de contract sau de concurs, proiecte de alternativă.

2.7.5. Pregătirea proiectelor de acte normative se efectuează, de regulă, în următoarele termene: de pînă la 3 luni - proiectele statutelor, regulamentelor, instrucțiunilor, regulilor și altele asemenea; de pînă la o lună - proiectele de alte acte normative. În termenele de elaborare se include și timpul rezervat avizării, consultării publice și expertizei.

2.7.6. Elaborarea proiectului de act normativ include: examinarea propunerilor, documentarea și luarea deciziei corespunzătoare; asigurarea tehnică, organizatorică și financiară a procesului elaborării; determinarea conceptelor și noțiunilor ce vor fi utilizate în proiect; întocmirea textului; fundamentarea; avizarea, consultarea publică și expertiza; definitivarea.

2.7.7. Elaborarea proiectelor de acte normative va fi precedată, în funcție de importanța și de complexitatea acestora, de anunțarea părților interesate despre inițierea elaborării și de o activitate de documentare și analiză științifică și sociologică pentru cunoașterea temeinică a realităților economico-sociale care urmează să fie reglementate, a istoricului legislației din domeniu, a practicii de aplicare a actelor normative în vigoare, precum și a reglementărilor similare din legislația străină, inclusiv cea comunitară.

2.7.8. Înainte de a fi prezentat spre aprobare organului competent, proiectul de act normativ se avizează în mod obligatoriu de autoritățile și instituțiile implicate direct în soluționarea problemelor incluse în proiect, de alte autorități și instituții interesate, de autoritățile în a căror sarcină este pusă avizarea obligatorie, precum și se consultă public. Etapa de avizare a proiectului de act normativ se sincronizează, de regulă, cu procesul de consultare publică a acestuia.

După ce este avizat și consultat public, proiectul de act normativ se avizează în mod obligatoriu, pînă la prezentare spre examinare Guvernului, de către Ministerul Justiției.

2.7.9. Consultarea proiectului de act normativ cu părțile interesate se efectuează în conformitate cu Legea nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional și cu procedurile stabilite de Guvern. Consultarea publică a proiectului de act normativ se sistează pe perioada electorală, cu excepția proceselor de consultare inițiate pînă la lansarea campaniei electorale.

2.7.10. Autoritatea care a elaborat proiectul de act normativ îl definitivează conform avizelor, luînd în considerare și rezultatele consultării publice. În caz de divergențe, autoritatea care a elaborat proiectul de act normativ va organiza o dezbatere cu autoritățile și instituțiile interesate pentru a se decide pe principii reciproc acceptabile. În caz contrar, în proiect se va reflecta punctul de vedere al autorității care l-a elaborat și se va anexa lista divergențelor, expuse în formă de tabel, cu argumentarea neacceptării propunerilor, precum și avizele.

2.7.11. După primirea avizelor, recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice și efectuarea expertizei proiectului de act normativ, grupul de lucru întocmește varianta lui finală și dosarul de însoțire.

2.7.12. Proiectul de act normativ elaborat se

prezintă autorității publice competente spre emiteră în termenul stabilit în dispoziție sau în planul de elaborare. La proiectul de act normativ, în funcție de categoria și caracterul lui, se anexează dosarul de însoțire, care va conține inclusiv avizele și sinteza recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice și rapoartele de expertiză.

2.8. Legea privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006 (*Monitorul Oficial nr.32-35/116 din 09.03.2007*)

2.8.1. În problemele de importanță deosebită pentru unitatea administrativ-teritorială, populația poate fi consultată prin referendum local, organizat în condițiile Codului electoral. În problemele de interes local care preocupă o parte din populația unității administrativ-teritoriale pot fi organizate, cu această parte, diverse forme de consultări, audieri publice și convorbiri, în condițiile legii. Proiectele de decizii ale consiliului local se consultă public, în conformitate cu legea, cu respectarea procedurilor stabilite de către fiecare autoritate reprezentativă și deliberativă a populației unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi sau al doilea, după caz.

2.8.2. Consiliul local are drept de inițiativă și decide, în condițiile legii, în toate problemele de interes local, cu excepția celor care țin de competența altor autorități publice.

2.8.3. Ședințele consiliului local sînt publice. Orice persoană interesată poate asista la ședințele consiliului local.

Cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea și alte părți interesate au dreptul: de a participa, în condițiile legii, la orice etapă a procesului decizional; de a avea acces la informațiile privind bugetul localității și modul de utilizare a resurselor bugetare, la proiectele de decizii și la ordinea de zi a ședințelor consiliului local și ale primăriei; de a propune inițierea elaborării și adoptării unor decizii; de a prezenta autorităților publice locale recomandări, în nume propriu sau în numele unor grupuri de locuitori ai colectivităților respective, privind diverse proiecte de decizie supuse dezbaterilor.

2.8.4. Autoritățile publice locale și funcționarii publici ai unităților administrativ-teritoriale respective sînt obligați să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților efective de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea și a altor părți interesate la procesul decizional, inclusiv prin intermediul:

informării adecvate și în timp util asupra subiectelor dezbătute de consiliul local; recepționării și examinării, în timp util, a tuturor recomandărilor, sesizărilor, scrisorilor, adresate de către cetățeni autorităților lor reprezentative, la elaborarea proiectelor de decizii sau a programelor de activitate; promovării unei politici de comunicare și dialog cu cetățenii; publicării programelor, strategiilor, agendei ședințelor pe diverse suporturi informaționale.

2.8.5. Împiedicarea accesului liber la ședințele consiliului local sau compromiterea procesului decizional prin acțiuni deliberate de ascundere a informației de interes public se sancționează conform legislației în vigoare.

2.8.6. Problemele de pe ordinea de zi a ședinței consiliului local se examinează de către acesta dacă sînt însoțite de avizul sau raportul comisiei de specialitate a consiliului și, după caz, de raportul sau avizul primăriei și/sau al subdiviziunii de resort a serviciului public descentralizat sau a celui desconcentrat, precum și de sinteza recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice. Dezbaterile din ședința consiliului local se consemnează într-un proces-verbal.

2.8.7. Proiectele de dispoziții ale primarului în problemele de interes local care pot avea impact economic, de mediu, social (asupra modului de viață și drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra colectivităților locale, serviciilor publice) se consultă public, în conformitate cu legea, cu respectarea procedurilor stabilite de către fiecare autoritate reprezentativă și deliberativă a populației unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi sau al doilea, după caz. Dispozițiile cu caracter normativ se remit, în termen de 5 zile după semnare, oficiului teritorial al Cancelariei de Stat și intră în vigoare la momentul aducerii lor la cunoștință publică.

2.8.8. Pornind de la domeniile de activitate ale autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea stabilite de Legea privind descentralizarea administrativă, consiliul raional realizează în teritoriul administrat un șir de competențe de bază, inclusiv, dispune consultarea publică, în conformitate cu legea, a proiectelor de decizii în problemele de interes local care pot avea impact economic, de mediu și social (asupra modului de viață și drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra colectivităților locale,

serviciilor publice), precum și în alte probleme care preocupă populația sau o parte din populația unității administrativ-teritoriale.

2.8.9. Aparatul președintelui raionului, ca structură funcțională, are mai multe atribuții, inclusiv, asigură consultarea publică a proiectelor de decizii ale consiliului raional și de dispoziții normative ale președintelui raionului și informarea publicului referitor la deciziile adoptate și la dispozițiile emise.

2.9. Hotărîrea Parlamentului pentru aprobarea Concepției privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă nr. 373 – XVI din 29.12.2005 (*Monitorul Oficial nr. 5-8/55 din 13.01.2006*)

2.9.1. Scopul acestui document constă în a stabili o cooperare permanentă, deschisă și eficientă între Parlament și societatea civilă. Pentru atingerea acestui scop, se impune realizarea următoarelor obiective: evaluarea obiectivă a problemelor cu care se confruntă societatea; reprezentarea cît mai largă în Parlament a opiniilor diverselor grupuri de cetățeni; eficientizarea democrației participative și a procesului de luare a deciziilor; încurajarea inițiativelor civice; extinderea și perfecționarea cadrului legislativ prin participarea cît mai largă a alegătorilor la acest proces.

2.9.2. Procesul de cooperare se va baza pe următoarele principii: principiul participării - organizațiile societății civile vor fi implicate plenar în procesul de cooperare - principiul transparenței procesul de cooperare se va desfășura într-o manieră deschisă, iar mecanismul de cooperare va fi clar atît organizațiilor societății civile implicate direct în acest proces, cît și opiniei publice; principiul eficienței - organizațiile societății civile vor fi implicate în mod constructiv în procesul de cooperare, astfel încît contribuțiile lor să poată avea impact asupra dezvoltării inițiativelor legislative, iar Parlamentul să poată beneficia din plin de pe urma cooperării; principiul egalității - în procesul de cooperare, organizațiile societății civile beneficiază de un tratament egal; principiul independenței - organizațiile societății civile sînt libere și independente și nu vor promova în procesul de cooperare cu Parlamentul interese de business sau interese politice.

2.9.3. Conform Concepției, cooperarea se va efectua în următoarele forme: consilii de experți Comisiile permanente ale Parlamentului, în condițiile prevăzute de Regulamentul Parlamentului, creează, pe lîngă comisii, consilii permanente de experți din

componenta reprezentanților organizațiilor societății civile conform direcțiilor principale de activitate ale comisiilor; consultare permanentă Parlamentul va pune la dispoziția societății civile proiectele de acte legislative. În acest scop, proiectele vor fi plasate pe web-site-ul oficial al Parlamentului; organizațiile societății civile interesate vor putea accesa liber informația și prezenta expertize, analize de impact, comentarii, opinii, evaluări, propuneri și alte materiale, respectând standardele minime de cooperare; întruniri ad-hoc la inițiativa Președintelui Parlamentului, a Biroului permanent, a comisiilor parlamentare permanente, a fracțiunilor parlamentare sau a organizațiilor societății civile, pot fi organizate întruniri ad-hoc pentru consultări asupra unor probleme concrete de pe agenda Parlamentului și asupra altor probleme de interes național; audieri publice. Audierile publice vor fi organizate cel puțin o dată pe an de către fiecare comisie parlamentară permanentă întru consultarea organizațiilor societății civile în probleme de pe agenda Parlamentului sau în alte probleme de interes național; conferința anuală pentru a evalua gradul de cooperare și pentru a decide asupra unor noi direcții de cooperare între Parlament și organizațiile societății civile, Președintele Parlamentului va convoca o conferință anuală, cu participarea reprezentanților organizațiilor societății civile, precum și a reprezentanților din cadrul Parlamentului.

2.9.4. Reprezentanții societății civile vor putea fi incluși în grupurile de lucru create de Parlament și de organele de lucru ale acestuia în vederea elaborării sau definitivării unor proiecte de acte legislative. Toate contribuțiile organizațiilor societății civile, realizate în cadrul procesului de cooperare, poartă caracter de recomandare.

2.9.5. Parlamentul va prezenta proiecte de acte legislative, date de contact și alte informații relevante. Contribuțiile organizațiilor societății civile vor fi prezentate în formă clară, concisă și vor conține: analiza subiectului consultărilor; recomandări; anexe, după caz.

2.10. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la acțiunile de implementare a Legii privind transparența în procesul decizional nr. 96 din 16.02.2010 (*Monitorul Oficial nr.30-31/161 din 26.02.2010*)

2.10.1. Prin această hotărâre, Guvernul a aprobat Regulamentul cu privire la procedurile de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor și a obligat Cancelaria de Stat, ministerele,

alte autorități administrative centrale și serviciile publice desconcentrate ale acestora să elaboreze și să aprobe regulile interne de informare, consultare și participare în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor; să desemneze coordonatorii procesului de consultare publică în procesul decizional și vor mediatiza informația respectivă, în modul stabilit; să opereze modificări și completări în regulamentele de organizare și funcționare, conform prevederilor Legii privind transparența în procesul decizional. Totodată, se recomandă autorităților de reglementare și autorităților administrației publice locale să elaboreze și să aprobe regulile interne proprii de organizare a procedurilor de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor, conform prevederilor prezentei hotărâri. Cancelaria de Stat va monitoriza respectarea prevederilor Legii privind transparența în procesul decizional și ale Hotărârii cu privire la acțiunile de implementare a Legii privind transparența în procesul decizional de către autoritățile publice centrale și locale și va expune rezultatele monitorizării în raportul anual cu privire la implementarea reformei administrației publice centrale.

2.10.2. Regulamentul cu privire la procedurile de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor stabilește procedurile de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor în cadrul Cancelariei de Stat, ministerelor, altor autorități administrative centrale, serviciilor publice desconcentrate ale acestora, autorităților administrației publice locale, precum și persoanelor juridice de drept public și privat care gestionează și utilizează mijloace financiare publice.

2.10.3. Conform Regulamentului, autoritățile publice elaborează și aprobă regulile interne privind procedurile de informare, consultare și participare în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor, care trebuie să conțină prevederi referitoare la: atribuțiile coordonatorului procesului de consultare publică în procesul decizional în cadrul autorității publice; atribuțiile subdiviziunilor responsabile de elaborarea proiectelor de decizii în asigurarea transparenței procesului de elaborare a deciziilor; interacțiunea dintre coordonatorul procesului de consultare publică și subdiviziunile responsabile de elaborarea proiectelor de decizii; întocmirea și păstrarea dosarului privind elaborarea proiectului de decizie; colaborarea autorității publice cu societatea civilă (crearea consiliilor consultative, grupurilor de lucru permanente sau grupurilor de lucru ad-hoc cu participarea societății civile, semnarea de

acorduri sau memorandumuri de colaborare etc.); organizarea ședințelor publice; elaborarea raportului anual privind transparența procesului decizional.

2.10.4. Fiecare autoritate publică desemnează și instruește coordonatorul procesului de consultare publică, care este responsabil pentru asigurarea transparenței procesului decizional din autoritatea respectivă. În atribuțiile de bază ale coordonatorului sînt incluse monitorizarea respectării cerințelor de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a proiectelor de decizii și întocmirea raportului anual privind asigurarea transparenței procesului decizional în cadrul autorității publice.

Coordonatorul procesului de consultare publică pregătește o listă generală a părților interesate, întocmită la inițiativa subdiviziunilor autorității publice, inițiativa altor autorități publice sau la propunerea părților interesate, care vor fi informate prioritar despre procesul decizional al autorității în cauză. Lista se actualizează cu regularitate, inclusiv cu indicarea părților interesate (numele și prenumele cetățenilor, denumirile asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate, informația de contact a acestora), care au solicitat în scris informarea despre procesul decizional al autorității publice.

2.10.5. Responsabilul de desfășurarea procedurilor de consultare publică a unui proiect de decizie, din cadrul subdiviziunii-autor, va purta răspundere pentru: informarea părților interesate despre inițierea elaborării proiectului de decizie; informarea părților interesate despre desfășurarea consultării publice; organizarea procedurilor de consultare publică; întocmirea procesului-verbal privind consultarea publică a părților interesate; redactarea sintezei recomandărilor prezentate; întocmirea dosarului privind elaborarea proiectului de decizie; transmiterea coordonatorului procesului de consultare publică din cadrul autorității publice a informației necesare pentru întocmirea raportului anual privind transparența în procesul decizional.

2.10.6. Informarea privind procesul decizional se efectuează prin plasarea informației pe pagina web oficială a autorității publice, afișarea la sediul său într-un spațiu accesibil publicului, difuzarea, după caz, a unui comunicat de presă în mijloacele de informare centrale sau locale. Informarea direcționată se efectuează prin transmiterea informației privind procesul decizional prin intermediul poștei electronice sau expedierea scrisorilor la adresa părților interesate sau cea indicată de solicitant.

2.10.7. În scopul facilitării accesului părților interesate la informația privind procesul de elaborare și adoptare a deciziilor de către autoritatea publică, pe pagina web oficială a acesteia sînt create compartimente dedicate transparenței decizionale, unde se plasează informația cu privire la: regulile interne privind procedurile de informare, consultare și participare în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor; numele și informația de contact ale coordonatorului procesului de consultare publică în procesul decizional în cadrul autorității publice; programele anuale (trimestriale) de elaborare a proiectelor de acte normative, cu indicarea proiectelor de decizii care urmează a fi supuse consultării publice; anunțurile privind inițierea elaborării deciziei; anunțurile privind organizarea consultării publice; proiectele de decizii și materialele aferente acestora, precum și deciziile adoptate; rezultatele consultării publice (proces-verbale ale întrunirilor publice consultative, sinteza recomandărilor); raportul anual al autorității publice privind transparența procesului decizional; alte informații.

2.10.8. Consultarea publică în procesul decizional se desfășoară la etapa de inițiere a elaborării proiectului de decizie și după întocmirea textului inițial al proiectului de decizie. Necesitatea desfășurării procesului de consultare publică se ia în considerare la planificarea termenelor de elaborare a proiectului de decizie și se rezervă timp suficient pentru consultarea proiectului respectiv. Procedura de consultare a proiectului de decizie elaborat se sincronizează cu etapa de avizare a acestuia de către autoritățile publice și instituțiile publice interesate, în conformitate cu legislația.

2.10.9. Autoritățile publice decid aplicarea procedurilor obligatorii sau procedurilor adiționale de consultare în procesul de elaborare a proiectului de decizie, în funcție de impactul pe care îl are proiectul de decizie și interesul publicului larg pentru subiectul supus consultării. Procedurile obligatorii de consultare presupun plasarea anunțului și proiectului de decizie pe pagina web oficială a autorității publice, afișarea lor la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau difuzarea lor, după caz, în mijloacele de informare în masă centrale sau locale. Procedurile adiționale de consultare includ, adițional la procedurile obligatorii, solicitarea unor recomandări în scris din partea experților sau unor părți interesate, organizarea audierilor publice, dezbaterilor publice, grupurilor de lucru cu participarea reprezentanților părților interesate, organizarea sondajelor de opinii, referendumului etc.

2.10.10. Autoritățile publice planifică procesul de consultare publică, conform următoarelor etape: determinarea proiectului deciziei care urmează a fi supus consultării; identificarea persoanei responsabile de desfășurarea procedurilor de consultare din cadrul subdiviziunii-autor a autorității publice; identificarea părților interesate; selectarea modalităților de consultare; proiectarea în timp a acțiunilor legate de procesul de consultare; estimarea costurilor consultării; anunțarea organizării consultărilor; desfășurarea procedurilor de consultare; recepționarea recomandărilor prezentate, examinarea acestora și luarea deciziei privind acceptarea sau neacceptarea lor, precum și întocmirea sintezei recomandărilor; îmbunătățirea proiectului de decizie luând în considerare recomandările acceptate; întocmirea dosarului privind elaborarea proiectului de decizie, compus din procesele-verbale privind consultarea publică a părților interesate, recomandările parvenite și sinteza acestora; informarea părților interesate despre rezultatele consultării.

2.10.11. Pentru desfășurarea procesului de consultare, pot fi aplicate următoarele modalități de consultare, sau alte modalități considerate eficiente de către autoritatea publică, care vor fi utilizate separat sau cumulativ, după caz: solicitarea opiniei cetățenilor; solicitarea opiniilor experților; grupuri de lucru permanente; grupuri de lucru ad-hoc; dezbaterile publice; audierile publice; sondajul de opinie; referendumul.

2.10.12. Autoritățile publice înregistrează toate recomandările părților interesate parvenite pe parcursul desfășurării consultării publice a proiectului de decizie și le include în sinteza recomandărilor. Recomandările recepționate în cadrul diverselor întruniri publice consultative (audieri, dezbateri etc.) sînt reflectate în procesele-verbale, întocmite în conformitate cu Hotărîrea Guvernului nr.618 din 5 octombrie 1993 “Pentru aprobarea Regulilor de întocmire a documentelor organizatorice și de dispoziție și Instrucțiunii-tip cu privire la ținerea lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale de specialitate și ale autoadministrării locale ale Republicii Moldova”. Recomandările parvenite în formă scrisă se înregistrează de autoritatea publică în modul stabilit de Hotărîrea Guvernului nr.208 din 31 martie 1995 “Pentru aprobarea Instrucțiunilor privind ținerea lucrărilor de secretariat referitoare la petițiile persoanelor fizice și juridice, adresate organelor de stat, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor Republicii Moldova”.

2.10.13. Responsabilul de desfășurarea procedurilor de consultare publică din cadrul subdiviziunii-autor a autorității publice analizează recomandările parvenite, împreună cu alte subdiviziuni din cadrul autorității, după caz, și decide asupra acceptării sau respingerii fiecărei recomandări în parte.

Recomandările parvenite și rezoluția autorității publice pentru fiecare recomandare sînt sistematizate într-o sinteză privind consultarea proiectului de decizie, întocmită în forma unui tabel, care include: recomandarea recepționată; autorul recomandării; poziția autorității publice privind acceptarea sau respingerea recomandării și argumentarea, în cazul respingerii recomandării.

2.10.14. După finalizarea procedurilor de consultare în procesul de elaborare a deciziei, subdiviziunea-autor întocmește un dosar privind elaborarea proiectului de decizie, în care se includ: anunțul de inițiere a elaborării deciziei; anunțul de organizare a consultării publice; proiectul deciziei; materialele aferente proiectului de decizie (note informative, alte informații relevante); procesele-verbale ale întrunirilor de consultare publică; sinteza recomandărilor parvenite. Accesul la dosarele privind elaborarea deciziilor, alte informații privind asigurarea transparenței în procesul decizional este asigurat în condițiile Legii privind accesul la informație.

2.10.15. În cazul modificării esențiale (schimbării conceptului, extinderii obiectului și sferei de aplicare, modificării impactului) a variantei inițiale a proiectului de decizie supus procedurilor de consultare, dacă modificarea respectivă nu a survenit în urma consultării publice, autoritatea publică poate supune proiectul respectiv consultării publice repetate.

2.10.16. Ședințele autorităților publice în cadrul cărora sînt examinate și adoptate deciziile sînt publice, cu excepția cazurilor cînd în cadrul ședințelor sînt examinate sau audiate informații oficiale cu accesibilitate limitată, conform Legii privind accesul la informație. Argumentarea desfășurării ședințelor închise va fi făcută publică. Modalitățile de organizare și participare la ședințele publice în cadrul autorității sînt stabilite în regulile interne de organizare a procedurilor de consultare publică în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor și sînt aduse la cunoștință participanților la ședință, care sînt obligați să le respecte.

2.10.17. Raportul anual privind transparența în procesul decizional este elaborat de coordonatorul

procesului de consultare publică din cadrul autorității publice respective, cu contribuția tuturor subdiviziunilor acesteia implicate în elaborarea proiectelor de decizii și organizarea ședințelor publice de adoptare a proiectelor de decizii.

2.11. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet nr. 668 din 19.06.2006 (Monitorul Oficial nr. 98-101/726 din 30.06.2006)

2.11.1. Regulamentul cu privire la modul de publicare a informației pe paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet, adoptat prin Hotărârea Executivului obligă autoritățile administrației publice să dispună de o pagină-web oficială proprie în rețeaua Internet, în scopul publicării informației despre activitatea lor, cu respectarea următoarelor cerințe: informarea publicului despre posibilitatea familiarizării în rețeaua Internet cu activitatea autorității administrației publice respective, prin publicarea adreselor corespunzătoare și a modificărilor intervenite în datele din antetele documentelor oficiale și prin alte modalități; publicarea informației actuale, cu indicarea datei fiecărui caz de publicare a documentului și a datei actualizării informației; oferirea posibilității pentru recepționarea interpelărilor și transmiterea sau publicarea informației solicitate în Internet; asigurarea transparenței procesului de elaborare și adoptare a deciziilor, în condițiile legii; garantare veridicității, plenitudinii și actualizării informației plasate pe pagina-web oficială proprie; întreprinderea măsurilor urgente pentru înlăturarea deficiențelor tehnice de program, care împiedică funcționarea și accesul la pagina-web oficială proprie.

2.11.2. Pentru organizarea procesului de publicare, actualizare și acces la informația pe pagina-web oficială proprie, fiecare autoritate a administrației publice, prin ordin intern, va abilita cu funcțiile respective subdiviziunile interioare sau persoanele cu funcții de răspundere concrete. Drepturile, obligațiile și responsabilitatea subdiviziunilor împuternicite ale autorităților administrației publice, ale persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora vor fi stipulate în regulamentele cu privire la subdiviziunile respective sau în instrucțiunile de serviciu, aprobate în modul stabilit.

2.11.3. Pe pagina-web oficială a autorității administrației publice, în funcție de specificul activității acesteia, va fi publicată următoarea informație:

a) structura autorității publice, date privind

obiectivele și funcțiile subdiviziunilor sale subordonate, adresele poștale, numerele de telefon și alte rechizite ale adresei autorității publice, numărul angajaților, date privind organizațiile subordonate autorității publice (lista organizațiilor, adresa poștală a acestora, numerele de telefon; descrierea obiectivelor și funcțiilor exercitate de acestea, date cu privire la crearea, reorganizarea și lichidarea lor, numărul angajaților, indicatorii de bază ai activității), numerele de telefon ale serviciilor de informație ale autorității publice;

b) datele cu privire la conducerea autorității publice și la funcționari (numele, prenumele, funcția deținută) din autoritatea publică care furnizează informația despre activitatea acesteia în formă verbală;

c) datele privind persoanele juridice cărora, în modul stabilit, le este transmisă o parte din funcțiile autorității publice (denumirea organizației, adresa poștală și juridică, numărul de telefon și fax, adresa poștei electronice);

d) lista actelor legislative și normative în vigoare, care stau la baza activității autorității publice, actele normative aprobate de autoritatea publică, inclusiv: datele privind publicarea oficială, introducerea modificărilor și completărilor în actele normative; datele privind actele legislative și normative abrogate sau lipsite de valabilitate ale autorității publice;

e) privind transparența în procesul decizional, care include: regulile interne de organizare a procedurilor de consultare publică în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor; numele și informația de contact ale coordonatorului procesului de consultare publică în cadrul autorității publice; anunțurile privind inițierea elaborării deciziei; anunțurile privind organizarea consultării publice; proiectele de decizii elaborate și materialele aferente acestora; rezultatele consultării publice (proces-verbale ale întrunirilor publice consultative, sinteza recomandărilor); deciziile adoptate; raportul anual al autorității publice cu privire la transparența în procesul decizional;

f) rapoartele analitice și articolele informaționale privind activitatea autorității publice;

g) modelele de cereri și de alte documente, stabilite de legislație și de actele normative ale autorităților publice, acceptate de acestea spre examinare, precum și instrucțiunile privind completarea lor;

h) orele de primire în audiență a cetățenilor, datele necesare privind modul de depunere a petițiilor;

i) datele privind încadrarea cetățenilor în serviciul public: lista funcțiilor vacante existente în serviciul public, cerințele de calificare față de candidații pentru funcțiile vacante din serviciul public;

j) datele privind evenimentele oficiale organizate de autoritățile publice (ședințe, întâlniri, conferințe de presă, colegii etc.), precum și despre deciziile

- adoptate la asemenea întruniri oficiale;
- k) datele privind vizitele oficiale și deplasările de serviciu ale conducătorilor și delegațiilor oficiale ale autorităților publice, textele declarațiilor oficiale și discursurile conducerii autorităților administrației publice;
- l) datele privind programele și proiectele, inclusiv de asistență tehnică, ale căror beneficiari sau executanți sînt autoritățile administrației publice (denumirea, scopurile și sarcinile de bază, beneficiarii și executorii principali de program, termenele și rezultatele de realizare scontate, volumul și sursele de finanțare);
- m) datele privind planificarea și executarea bugetelor de către autoritățile administrației publice;
- n) datele privind rezultatele controalelor efectuate de/în cadrul autorităților administrației publice;
- o) statistica oficială și indicatorii de bază din domeniul de activitate al autorității administrației publice;
- p) descrierea sistemelor informaționale de uz public, a băncilor de date, registrelor existente ale autorităților publice, precum și listele resurselor și serviciilor informaționale acordate persoanelor fizice și juridice;
- q) datele privind pericolul pentru viața, sănătatea și patrimoniul persoanelor; datele privind starea mediului ambiant, cauzarea prejudiciului mediului ambiant și influența factorilor ecologici periculoși;
- r) lista organismelor internaționale în activitatea cărora participă autoritatea publică, precum și datele privind tratatele și acordurile internaționale la realizarea cărora participă autoritatea publică;
- s) altă informație utilă.

2.12. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova cu privire la crearea Consiliului Național pentru Participare nr. 11 din 19.01.2010 (Monitorul Oficial nr.8-10/42 din 22.01.2010)

2.12.1. În scopul de a facilita participarea părților interesate în procesul de elaborare, implementare, monitorizare, evaluare și actualizare a documentelor de planificare strategică, Executivul a decis să creeze Consiliul Național pentru Participare pe lângă Guvernul Republicii Moldova, în calitate de organ consultativ, fără statut de persoană juridică, ca expresie a voinței de recunoaștere a valorii competențelor și de asigurare a participării societății civile și sectorului privat la procesul de elaborare, implementare, monitorizare, evaluare și revizuire a politicilor.

2.12.2. Consiliul are ca scop dezvoltarea și promovarea parteneriatului strategic între autoritățile publice, societatea civilă și sectorul privat în vederea consolidării democrației participative în

Republica Moldova, prin facilitarea comunicării și participării părților interesate la identificarea și realizarea priorităților strategice de dezvoltare a țării la toate etapele și crearea cadrului și capacităților instituționale de asigurare a implicării plene a părților interesate în procesul de luare a deciziilor.

2.12.3. Activitatea Consiliului va fi concentrată pe două dimensiuni de bază: a) participarea la toate etapele procesului de planificare strategică - informarea părților interesate despre procesul de elaborare, monitorizare și evaluare a Strategiei Naționale de Dezvoltare, documentul de politici publice privind relațiile Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, Strategia de Reformă a Administrației Publice Centrale, alte documente de planificare strategică; monitorizarea corelării documentelor de planificare strategică sectoriale sau intersectoriale cu Strategia Națională de Dezvoltare; efectuarea și prezentarea evaluărilor independente cu privire la impactul politicilor asupra bunăstării cetățenilor; facilitarea dezbaterilor publice asupra priorităților strategice de dezvoltare a țării; participarea la corelarea documentelor de planificare strategică cu programele de asistență tehnică și evaluarea impactului acestora; propunerea de proiecte ale documentelor de politici; b) crearea cadrului instituțional de consultare la nivelul autorităților publice centrale - monitorizarea implementării Legii nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional; asigurarea dialogului continuu și consistent între societatea civilă, sectorul privat, partenerii de dezvoltare și Guvern; promovarea programelor de consolidare a capacităților părților interesate și autorităților publice centrale în implementarea Legii privind transparența în procesul decizional, planificarea strategică și bugetară.

2.12.4. Alte atribuții, pe care le execută Consiliul: prezintă comentarii și propuneri pe marginea inițiativelor și documentelor de politici Comitetului interministerial pentru planificare strategică, prin intermediul Direcției politici, planificare strategică și asistență externă din cadrul Cancelariei de Stat. Comentariile și propunerile consiliului sînt făcute publice; informează Comitetul interministerial pentru planificare strategică despre implicarea părților interesate în elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea politicilor publice; elaborează rapoarte anuale privind participarea părților interesate în procesul de elaborare, implementare și evaluare a politicilor, precum și privind funcționarea cadrului instituțional de consultare, publicîndu-le pe portalul guvernamental.

3. Monitorizarea atitudinii autorităților/instituțiilor publice față de cererile referitoare la transparența în procesul decizional.

3.1. Rezultatele monitorizării

Sinteza rezultatelor răspunsurilor la cereri

Categoria instituției	Total instituții	în termen	cu întârziere	Total	N-au răspuns
<i>Autorități/instituții centrale</i>					
Conducerea de vîrf	3	2	0	2	1
		66,7%		66,7%	33,3%
Ministere	16	11	2	13	3
		68,7%	12,5%	81,2%	18,8%
Autorități administrative centrale	13	13	0	13	0
		100%		100%	
Instituții și organizații centrale	8	6	1	7	1
		75,0%	12,5%	87,5%	12,5%
<i>Subtotal</i>	40	32	3	35	5
		80%	7,5%	87,5%	12,5%
<i>Autorități/instituții de nivel raional/municipal/local</i>					
Consilii municipale	2	0	1	1	1
			50%	50%	50%
Consilii raionale	32	18	4	22	10
		56,3%	13%	68,8%	31,2%
Primării municipale	2	0	1	1	1
			50%	50%	50%
Primării din centrele raionale	31	14	2	16	15
		45,2%	6,4%	51,6%	48,4%
Primării orașenești/de orașel/sătești	836	208	43	251	585
		25%	5,1%	30%	70%
<i>Subtotal</i>	903	240	51	291	612
		26,6%	5,6%	32,2%	67,8%
Total	943	272	54	326	617
		28,8%	5,7%	34,5%	65,5%

Notă:

a) au fost luate în calcul răspunsurile la cereri primite pînă la 6 iulie 2010;

b) localitatea Coșnița a fost inclusă la compartimentul primării orașenești/ de orașel/sătești;

3.1.1. Rezultatele răspunsurilor la cereri constituie, în ansamblu, 34,5 la sută. E un procent mai ridicat decît anul trecut, cînd acest indice a fost de numai 22,6 la sută. Totuși, procentajul e departe de a fi satisfăcător, luînd în considerare că Legea privind accesul la informație există deja de un deceniu și ceva. E remarcabil, totodată, evoluția progresivă în ceea ce privește atitudinea autorităților/instituțiilor publice de nivel central față de cererile de acces la informație, explicația fiind în desfășurarea unei activități intensive din partea Guvernului atît în ceea ce privește elaborarea unor acte normative în susținerea Legii privind transparența în procesul decizional, cît și în plan organizatoric, prin obligarea ministerelor, autorităților administrative, instituțiilor și organizațiilor centrale de a eficientiza activitatea de informare, consultare și participare a publicului.

3.1.2. Din totalul de 40 de instituții din această categorie (inclusiv conducerea de vîrf – Parlament, Președenție, Guvern) doar 5 instituții nu au dat răspuns la cereri. Astfel, au refuzat, în scris, să răspundă: Aparatul Președintelui Republicii Moldova și Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene. În primul caz, din partea Aparatului Președintelui a parvenit un răspuns de-a dreptul curios: „În urma examinării demersului Dumneavoastră, Vă aducem la cunoștință că Aparatul Președintelui Republicii Moldova, conform prevederilor art. 3 alin. (2) din Legea nr. 239 – XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, nu cade sub incidența acestei legi. Cu stimă, Alexandru Ohotnicov, Șef al Direcției drept și relații publice.” (nr. 06/1-11-03 din 13.05.2010).

Citim: „Sub incidența prezentei legi cad: a) autoritățile publice centrale... Președintele Republicii Moldova...” Ne întrebăm, oare la cererea de acces la informație trebuia să răspundă însuși Președintele sau un responsabil din cadrul Aparatului?

3.1.3. La fel de straniu și neașteptat e și răspunsul parvenit de la Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene: „Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova are onoarea să comunice recepționarea și examinarea solicitării Domniei Voastre nr. 4/04, referitoare la implementarea prevederilor Legii privind transparența în procesul decizional nr. 239 – XVI / 798 din 05.12. 2008. În acest context urmează să menționăm că subiectul prezentării informației de acest gen a fost supus abordării în ședința ordinară din mai a conducerii Direcției Politici, Planificare Strategică și Asistență Externă a Cancelariei de Stat a Republicii Moldova cu reprezentanții DAMEP a instituțiilor publice centrale. La finalul ședinței, conducerea DPPSAE a recomandat participanților, întru evitarea corespondențelor repetate, să comunice solicitanților din mediile asociative să contacteze direct subdiviziunea de resort a Cancelariei care deține în posesie toate rapoartele instituțiilor publice să ofere orice tip de informație, referitoare la implementarea Legii nr. 239 – 217/798. Cu adînc respect, Mihai Căpățînă, Secretar General” (nr. CM-01/2/11297 din 30 iunie 2010).

Să înțelegem, că de acum înainte, la toate cererile de acces la informație, ce țin de implementarea Legii privind transparența în procesul decizional, solicitanții vor trebui să se adreseze doar Cancelariei de Stat, în calitate de “posesor a tuturor rapoartelor

instituțiilor publice”? Faptul e cu atât mai regretabil, cu cît această instituție, în cadrul monitorizărilor anterioare nu a figurat nici o dată printe restanțieri, argumentarea refuzului fiind șocantă.

3.1.4. Rămîne a fi extrem de nesatisfăcător numărul răspunsurilor primite la cereri din partea autorităților/instituțiilor de nivel municipal/raional/local, care constituie doar 32,1% (291 de instituții din 903), inclusiv, consiliile raionale au răspuns în proporție de 68,8%, primăriile orășenești din centrele raionale - 51,6%, primăriile orășenești/de orășel/sătești – 30%. Cele mai puține răspunsuri au fost primite de la primăriile din raioanele Briceni – 2 din 27 (7,4%), Ocnița – 3 din 20 (15%), Căușeni – 4 din 21 (16%), Sîngerei – 4 din 25 (16%), Orhei – 6 din 37 (16,2%), Basarabeasca – 1 din 6 (16,7%), Ștefan-Vodă – 4 din 18 (18,2%), Cahul – 7 din 36 (19,5%). Doar în proporție de 27,8% au răspuns primăriile din subordinea municipiului Chișinău.

Totodată, cele mai multe răspunsuri la cereri din partea primăriilor au parvenit din raioanele Criuleni – 14 din 24 (58,3%), Cantemir – 12 din 26 (46,2%), Strășeni – 13 din 26 (50%), Cimișlia, Nisporeni, Șoldănești – cîte 9 din 22 (40,9%).

3.1.5. Este remarcabil faptul că 91,4 la sută din autoritățile/instituțiile centrale, care au trimis răspunsuri, au respectat termenul de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii depuse, cota răspunsurilor la alte categorii fiind, de asemenea, înaltă: la primăriile din centrele raionale – 87,5%, la primăriile orășenești/de orășel/sătești – 82,9%, la consiliile raionale – 81,8%. Este un salt calitativ evident față de anii trecuți.

3.1.6. Lista autorităților/instituțiilor publice care nu au răspuns la cererile de acces la informație:

Conducerea de vîrf – 1 din 3 (33,3%)

Președinția Republicii Moldova (refuz în scris)

Ministere – 3 din 16 (18,7%)

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (refuz în scris)

Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor

Ministerul Educației

Instituții și organizații centrale - 1 din 8 (12,5%)

Serviciul de Stat Arhivă

Consilii municipale – 1 din 2 (50%)

Consiliul Municipal Bălți

Consilii raionale – 10 din 32 (31,2%)

Consiliul raional Anenii Noi
Consiliul raional Basarabeasca
Consiliul raional Briceni
Consiliul raional Cahul
Consiliul raional Donduseni
Consiliul raional Florești
Consiliul raional Nisporeni
Consiliul raional Orhei
Consiliul raional Rezina
Consiliul raional Rîșcani

Primării orășenești din centrele raionale – 15 din 31 (48,4%)

Primăria Căușeni
Primăria Cimișlia
Primăria Donduseni
Primăria Drochia
Primăria Edineț
Primăria Florești
Primăria Fălești
Primăria Glodeni
Primăria Hîncești
Primăria Ialoveni
Primăria Leova
Primăria Soroca
Primăria Ștefan-Vodă
Primăria Taraclia
Primăria Telenești

Primării din subordinea mun. Chișinău - 13 din 18 (72,2%)

Primăria or. Codru
Primăria or. Cricova
Primăria or. Durlești
Primăria or. Sîngera
Primăria or. Vadul lui Vodă
Primăria Bubuieci
Primăria Ciorescu
Primăria Condița
Primăria Cruzești
Primăria Ghidighici
Primăria Grătiești
Primăria Stăuceni
Primăria Trușeni

Primării din subordinea mun. Bălți – 2 din 2 (100%)

Primăria Elizaveta
Primăria Sadovoe

Primării orășenești/sătești

Anenii Noi - 16 din 25 (64%)

Primăria Bulboaca
Primăria Chetrosu

Primăria Chirca
Primăria Ciobanovca
Primăria Cobușna Nouă
Primăria Cobușna Veche
Primăria Floreni
Primăria Geamăna
Primăria Gura Bîcului
Primăria Hîrbovăț
Primăria Maximovca
Primăria Ochiul Roș
Primăria Roșcani
Primăria Speia
Primăria Șerpeni
Primăria Zolotievca

Basarabeasca - 5 din 6 (83,3%)

Primăria Abaclia
Primăria Bașcalia
Primăria Carabetovca
Primăria Iordanovca
Primăria Iserlia
Primăria Sadaclia

Briceni - 25 din 27 (92,6%)

Primăria Balasinești
Primăria Bălcăuți
Primăria Beleavinți
Primăria Berlinți
Primăria Bogdănești
Primăria Bulboaca
Primăria Caracușenii Vechi
Primăria Colicăuți
Primăria Corjeuți
Primăria Coteala
Primăria Cotiujeni
Primăria Criva
Primăria Grimăncăuți
Primăria Halahora de Sus
Primăria Hlina
Primăria Larga
Primăria Lipcani
Primăria Mărcăuți
Primăria Medveja
Primăria Mihăileni
Primăria Pererîta
Primăria Slobozia-Șirăuți
Primăria Șirăuți
Primăria Tabani
Primăria Trebisăuți

Cahul - 29 din 36 (80,5%)

Primăria Alexanderfled
Primăria Alexandru Ioan Cuza
Primăria Andrușul de Jos
Primăria Andrușul de Sus

Primăria Badicul Moldovenesc
Primăria Borceag
Primăria Burlăceni
Primăria Chioselia Mare
Primăria Cîșlița-Prut
Primăria Colibași
Primăria Crihana Veche
Primăria Doina
Primăria Găvănoasa
Primăria Giurgiulești
Primăria Huluboia
Primăria Iujnoe
Primăria Larga Nouă
Primăria Lebedenco
Primăria Lopățica
Primăria Lucești
Primăria Manta
Primăria Moscovei
Primăria Roșu
Primăria Slobozia Mare
Primăria Taraclia de Salcie
Primăria Tartaul de Salcie
Primăria Tătărești
Primăria Vadul lui Isac
Primăria Zîrnești

Cantemir - 14 din 26 (53,8%)

Primăria Baimaclia
Primăria Cania
Primăria Capaclia
Primăria Ciobalaccia
Primăria Cîietu
Primăria Cociulia
Primăria Enichioi
Primăria Gotești
Primăria Pleșeni
Primăria Plopi
Primăria Sadf
Primăria Șamalia
Primăria Tartaul
Primăria Toceni

Călărași - 20 din 27 (74,1%)

Primăria Bahmut
Primăria Buda
Primăria Căbăiești
Primăria Dereneu
Primăria Frumoasa
Primăria Hirova
Primăria Hîrjauca
Primăria Horodiște
Primăria Nișcani
Primăria Onișcani
Primăria Păulești
Primăria Peticeni

Primăria Pitușca
Primăria Rădeni
Primăria Sîpoteni
Primăria Temeleuți
Primăria Tuzara
Primăria Țibirica
Primăria Vălcineț
Primăria Vărzăreștii Noi

Căușeni - 21 din 25 (84%)

Primăria Căinari
Primăria Baccelia
Primăria Chircăiești
Primăria Ciuflești
Primăria Copanca
Primăria Coșcalia
Primăria Fîrlădeni
Primăria Grădinița
Primăria Grigorievca
Primăria Hagimus
Primăria Opaci
Primăria Pervomaisc
Primăria Plop-Știubei
Primăria Sălcuța
Primăria Taraclia
Primăria Tănătari
Primăria Tănătarii Noi
Primăria Tocuz
Primăria Ucraina
Primăria Ursoaia
Primăria Zaim

Cimișlia - 13 din 22 (59,1%)

Primăria Ciucur-Mingir
Primăria Codreni
Primăria Gura Galbenei
Primăria Ivanovca Nouă
Primăria Lipoveni
Primăria Mihailovca
Primăria Porumbrei
Primăria Sagaidac
Primăria Satul Nou
Primăria Suric
Primăria Topala
Primăria Troițcoe
Primăria Valea Perjei

Criuleni - 10 din 24 (41,7%)

Primăria Bălăbănești
Primăria Boșcana
Primăria Cimișeni
Primăria Corjova
Primăria Hîrtopul Mare
Primăria Jevreni
Primăria Miclești

Primăria Onițcani
Primăria Pașcani
Primăria Zăicana

Dondușeni - 15 din 21 (71,4%)

Primăria Briceni
Primăria Cernoleuca
Primăria Climăuți
Primăria Corbu
Primăria Dondușeni
Primăria Elizavetovca
Primăria Horodiște
Primăria Moșana
Primăria Pivniceni
Primăria Pocrovca
Primăria Rediul Mare
Primăria Scăieni
Primăria Teleșeuca
Primăria Tîrnova
Primăria Țaul

Drochia - 18 din 27 (66,7%)

Primăria Antoneuca
Primăria Cotova
Primăria Dominteni
Primăria Fîntînița
Primăria Gribova
Primăria Hăsnășenii Mari
Primăria Maramonovca
Primăria Mîndîc
Primăria Moara de Piatră
Primăria Ochiul Alb
Primăria Pervomaisc
Primăria Popeștii de Jos
Primăria Popeștii de Sus
Primăria Sofia
Primăria Șalvirii Vechi
Primăria Șuri
Primăria Țarigrad
Primăria Zgurița

Dubăsari - 7 din 11 (63,6%)

Primăria Corjova
Primăria Coșnița
Primăria Dorotcaia
Primăria Holercani
Primăria Molovata
Primăria Molovata Nouă
Primăria Oxentea

Edineț - 19 din 31 (61,3%)

Primăria Cupcini
Primăria Alexeevca
Primăria Bădragii Vechi
Primăria Bleșteni

Primăria Burlănești
Primăria Cepeleuți
Primăria Chetroșica Nouă
Primăria Constantinovca
Primăria Corpaci
Primăria Cuconeștii Noi
Primăria Gașpar
Primăria Goleni
Primăria Hîncăuți
Primăria Hlinaia
Primăria Lopatnic
Primăria Rotunda
Primăria Terebna
Primăria Trinca
Primăria Zăbriceni

Fălești - 21 din 32 (65,6%)

Primăria Albinețul Vechi
Primăria Bocani
Primăria Catranic
Primăria Călugăr
Primăria Ciolacu Nou
Primăria Egorovca
Primăria Glinjeni
Primăria Hîncești
Primăria Horești
Primăria Ișcălău
Primăria Logofteni
Primăria Natalievca
Primăria Navîrneț
Primăria Obreja Veche
Primăria Pietrosu
Primăria Pînzăreni
Primăria Pîrlița
Primăria Pompa
Primăria Pruteni
Primăria Răuțel
Primăria Risipeni
Primăria Scumpia

Florești - 27 din 39 (69,2%)

Primăria or. Marculești
Primăria Alexeevca
Primăria Cașunca
Primăria Cernița
Primăria Ciripcău
Primăria Ciutulești
Primăria Coșernița
Primăria Cuhureștii de Jos
Primăria Cunicea
Primăria Domulgeni
Primăria Frumușica
Primăria Ghindești
Primăria Ilciovca
Primăria Izvoare

Primăria Japca
Primăria s. Mărculești
Primăria Nicolaevca
Primăria Prajila
Primăria Răduleni Vechi
Primăria Sănătăuca
Primăria Sevirova
Primăria Ștefănești
Primăria Temeleuți
Primăria Tîrgul-Vertiujeni
Primăria Trifănești
Primăria Vărvăreuca
Primăria Vertiujeni
Primăria Zălucești

Glodeni - 13 din 17 (76,5%)

Primăria Cajba
Primăria Ciuciulea
Primăria Cobani
Primăria Cuhnești
Primăria Dușmani
Primăria Hîjdieni
Primăria Iabloana
Primăria Limbenii Noi
Primăria Limbenii Vechi
Primăria Petrunca
Primăria Sturzovca
Primăria Ustia
Primăria Viișoara

Hîncești- 30 din 38 (78,9%)

Primăria Bălceana
Primăria Bobeica
Primăria Boghicieni
Primăria Bozieni
Primăria Caracui
Primăria Călmățui
Primăria Cărpineni
Primăria Cățeleni
Primăria Cioara
Primăria Ciuciuleni
Primăria Cotul Morii
Primăria Crasnoarmeiscoe
Primăria Dancu
Primăria Drăgușenii Noi
Primăria Fundul Galbenei
Primăria Ivanovca
Primăria Lăpușna
Primăria Leușeni
Primăria Logănești
Primăria Mirești
Primăria Nemțeni
Primăria Onești
Primăria Pășcani
Primăria Pervomaiscoe

Primăria Pogănești
Primăria Sărata-Galbenă
Primăria Secăreni
Primăria Sofia
Primăria Stolniceni
Primăria Șipoteni
Primăria Voinescu

Ialoveni - 15 din 24 (62,5%)

Primăria Bardar
Primăria Cărbuna
Primăria Gangura
Primăria Hansca
Primăria Horăști
Primăria Mileștii Mici
Primăria Molești
Primăria Pojoreni
Primăria Puhoi
Primăria Răzeni
Primăria Ruseștii Noi
Primăria Suruceni
Primăria Ulmu
Primăria Văsieni
Primăria Zîmbreni

Leova - 17 din 24 (70,8%)

Primăria Băiuș
Primăria Borogani
Primăria Ceadâr
Primăria Cneazevca
Primăria Cupcui
Primăria Filipeni
Primăria Hănăsenii Noi
Primăria Orac
Primăria Romanovca
Primăria Sărata Nouă
Primăria Sărata-Răzeși
Primăria Sărățica Nouă
Primăria Sîrma
Primăria Tigheci
Primăria Tomai
Primăria Tomaiul Nou
Primăria Vozneseni

Nisporeni - 13 din 22 (59,1%)

Primăria Bălănești
Primăria Boldurești
Primăria Bursuc
Primăria Călimănești
Primăria Ciorești
Primăria Ciutești
Primăria Iurceni
Primăria Marinici
Primăria Milești
Primăria Seliște

Primăria Vârzărești
Primăria Vinători
Primăria Zberoaia

Ocnița - 17 din 20 (85%)

Primăria Frunză
Primăria Bîrlădeni
Primăria Bîrnova
Primăria Calarașovca
Primăria Clocușna
Primăria Corestăuți
Primăria Dîngeni
Primăria Gîrbova
Primăria Grinăuți-Moldova
Primăria Hădărăuți
Primăria Lipnic
Primăria Mereșeuca
Primăria Naslavcea
Primăria Ocnița
Primăria Sauca
Primăria Unguri
Primăria Vălcineț

Orhei - 31 din 37 (83,8%)

Primăria Berezloi
Primăria Biești
Primăria Bolohani
Primăria Brăviceni
Primăria Chiperceni
Primăria Clișova
Primăria Crihana
Primăria Cucuruzeni
Primăria Donici
Primăria Ghetlova
Primăria Isacova
Primăria Ivancea
Primăria Jora de Mijloc
Primăria Mălăiești
Primăria Mîrzești
Primăria Morozeni
Primăria Neculăieuca
Primăria Pelivan
Primăria Piatra
Primăria Podgoreni
Primăria Pohorniceni
Primăria Pohrebeni
Primăria Sămănanca
Primăria Seliște
Primăria Step-Soci
Primăria Susleni
Primăria Teleșeu
Primăria Trebujeni
Primăria Vișcăuți
Primăria Zahoreni
Primăria Zorile

Rezina - 17 din 24 (70,8%)

Primăria Cogîlniceni
Primăria Echimăuți
Primăria Gordinești
Primăria Horodiște
Primăria Ignăței
Primăria Lalova
Primăria Lipcenii
Primăria Mateuți
Primăria Meșeni
Primăria Mincenii de Jos
Primăria Otac
Primăria Pereni
Primăria Pripiceni-Răzeși
Primăria Sîrcova
Primăria Solonceni
Primăria Trifești
Primăria Țareuca

Rîșcani - 16 din 26 (61,5%)

Primăria Borosenii Noi
Primăria Braniște
Primăria Duruitoarea Nouă
Primăria Gălășeni
Primăria Grinăuți
Primăria Horodiște
Primăria Nihoreni
Primăria Pîrjota
Primăria Pociumbeni
Primăria Răcăria
Primăria Recea
Primăria Singureni
Primăria Sturzeni
Primăria Vasileuți
Primăria Varatic
Primăria Zăicani

Sîngerei - 21 din 25 (84%)

Primăria Biruința
Primăria Bălășești
Primăria Biliceni Noi
Primăria Biliceni Vechi
Primăria Chișcăreni
Primăria Ciuciueni
Primăria Copăcenii
Primăria Coșcodeni
Primăria Cotiujenii Mici
Primăria Cubolta
Primăria Dobrogea Veche
Primăria Drăgănești
Primăria Dumbrăvița
Primăria Grigorăuca
Primăria Heciul Nou
Primăria Izvoare
Primăria Popenii

Primăria Prepeleța
Primăria Rădoaia
Primăria Sîngerei Noi
Primăria Țambula

Soroca - 21 din 34 (61,8%)

Primăria Băxani
Primăria Bulboci
Primăria Căinari Vechi
Primăria Cosăuți
Primăria Dărcăuți
Primăria Egoreni
Primăria Holoșnița
Primăria Iarova
Primăria Oclanda
Primăria Ocolina
Primăria Parcani
Primăria Pîrlița
Primăria Racovăț
Primăria Regina Maria
Primăria Rublenița
Primăria Rudi
Primăria Șeptelici
Primăria Tătărauca Veche
Primăria Vădeni
Primăria Vărăncău
Primăria Visoca

Strășeni - 13 din 26 (50%)

Primăria Căpriană
Primăria Chirianca
Primăria Codreanca
Primăria Dolna
Primăria Greblești
Primăria Micăuți
Primăria Micleușeni
Primăria Negrești
Primăria Onești
Primăria Roșcani
Primăria Scoreni
Primăria Tătărești
Primăria Țigănești

Șoldănești - 13 din 22 (59,1%)

Primăria Climăuții de Jos
Primăria Cobîlea
Primăria Cotiujeii Mari
Primăria Dobrușa
Primăria Glingeni
Primăria Mihuleni
Primăria Olișcani
Primăria Pohoarna
Primăria Poiana
Primăria Răspopeni
Primăria Salcia

Primăria Sămășcani
Primăria Vadul-Rașcov

Ștefan Vodă - 18 din 22 (81,8%)

Primăria Alava
Primăria Brezoaia
Primăria Carahasani
Primăria Căplani
Primăria Cioburciu
Primăria Copceac
Primăria Crocmaz
Primăria Feștelnița
Primăria Marianca de Jos
Primăria Olănești
Primăria Palanca
Primăria Popeasca
Primăria Purcari
Primăria Semionovca
Primăria Slobozia
Primăria Ștefănești
Primăria Talmaza
Primăria Tudora
Primăria Volintiri

Taraclia - 9 din 14 (64,3%)

Primăria Albota de Jos
Primăria Albota de Sus
Primăria Aluatu
Primăria Balabanu
Primăria Budăi
Primăria Cealic
Primăria Musaitu
Primăria Salcia
Primăria Valea Perjei

Telenești - 24 din 30 (80%)

Primăria Bănești
Primăria Bogzești
Primăria Brînzarii Noi
Primăria Căzănești
Primăria Chiștelnița
Primăria Cîșla
Primăria Codrul Nou
Primăria Coropceni
Primăria Crăsnășeni
Primăria Ghiliceni
Primăria Hirîșeni
Primăria Inești
Primăria Leușeni
Primăria Mîndrești
Primăria Negureni
Primăria Ordășei
Primăria Ratuș
Primăria Sărătenii Vechi
Primăria Scorțeni

Primăria Suhuluceni, Primăria Tîrșiței, Primăria Țîntăreni, Primăria Văsieni, Primăria Zgărdești

Ungheni - 22 din 32 (68,7%)

Primăria Agronomovca, Primăria Alexeevca, Primăria Buciumeni, Primăria Bumbăta, Primăria Bușila
Primăria Cetireni, Primăria Cornești, Primăria Cornova, Primăria Costuleni, Primăria Hîrcești, Primăria
Măcărești, Primăria Măgurele, Primăria Mănoilești, Primăria Morenii Noi, Primăria Năpădeni, Primăria
Negurenii Vechi, Primăria Petrești, Primăria Rădenii Vechi, Primăria Sculeni, Primăria Unțești, Primăria
Valea Mare, Primăria Zagarancea

*Aplicarea de către autorități/instituții publice
a unor forme și metode de consultare și participare cetățenească*

Categoria instituției	Total răspunsuri	Activități		
		întuniri consultative	dezbatere publice	ședințe publice
Conducerea de vîrf	2	2 100,0%	2 100,0%	2 100,0%
Ministere	13	6 46,1%	6 46,1%	7 53,8%
Autorități administrative centrale	13	4 30,8%	5 38,5%	4 30,8%
Instituții și organizații centrale	7	5 71,4%	4 57,1%	5 71,4%
<i>Subtotal</i>	35	17 48,6%	17 48,6%	18 51,4%
Consilii raionale/municipale	23	18 78,3%	16 69,6%	18 78,3%
Primării municipale/orășenești/ de orășel/sătești	268	171 63,8%	129 48,1%	161 60,0%
<i>Subtotal</i>	291	189 65,0%	145 49,8%	179 61,5%
Total	326	206 63,2%	162 49,7%	197 60,4%

3.1.7. Conform rezultatelor monitorizărilor, atît autoritățile/instituțiile centrale, cît și cele de nivel municipal/raional/local aplică nesatisfăcător formele și metodele de consultare și participare cetățenească, indicatorii, de data aceasta, fiind în defavoarea autorităților/instituțiilor centrale. Astfel, au comunicat că utilizează întrunirile consultative 78,3% din consiliile raionale/municipale și 63,8% din primăriile municipale/orășenești/de orășel/sătești; 71,4% - din instituțiile și organizațiile centrale 46,1% - din ministere, 30,8% din autoritățile administrative centrale. La compartimentul dezbateri publice rezultatele sînt următoarele: consiliile raionale/municipale – 69,6%, primăriile municipale/orășenești/de orășel/sătești – 48,1%, instituțiile și organizațiile centrale – 57,1%, ministere – 46,1%, autoritățile administrative centrale – 38,5%. Practic, se respectă aceeași proporție și în cazul organizării ședințelor publice. Astfel, au comunicat că utilizează această formă de consultare și participare cetățenească 78,3% din consiliile raionale/municipale, 71,4% din instituțiile și organizațiile centrale, 60,0% din primăriile municipale/orășenești/de orășel/sătești, 53,8% din ministere, 30,8% din autoritățile administrative centrale.

3.1.8. Majoritatea autorităților/instituțiilor publice au relatat, că, de regulă, întrunirile consultative, dezbaterile publice, ședințele publice cu participarea cetățenilor sînt organizate cu mare dificultate, iar numărul sugestiilor, propunerilor, recomandărilor parvenite este extrem de mic, cauzele fiind bine

cunoscute – lipsa posibilităților de informare activă a publicului; indiferența, pasivitatea, apatia cetățenilor; lipsa experienței în ceea ce privește managementul eficient al implicării publicului în procesul decizional.

3.1.9. În cadrul monitorizării nu a fost semnalat nici un caz de contestare a acțiunilor sau deciziilor autorității publice pentru nerespectarea Legii privind transparența în procesul decizional. Faptul se motivează și prin aceea că, de regulă, încălcările țin de respectarea Legii privind accesul la informație.

3.2. În conformitate cu Regulamentul cu privire la procedurile de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor, autoritățile și instituțiile statale urmează să facă publice un șir de informații și date, inclusiv cu amplasarea acestora pe paginile-web oficiale. În acest sens au fost monitorizate doar instituțiile centrale guvernamentale.

3.2.1. Plasarea *regulilor interne privind procedurile de informare, consultarea și participare în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor*. Această cerință este respectată de: Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Mediului, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Sănătății, Ministerul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor, Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Apărării, Ministerul Afacerilor Interne, Agenția Rezerve Materiale, Agenția Moldsilva, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Serviciul Grăniceri.

3.2.2. Plasarea *numelui și informației de contact al coordonatorului procesului de consultare publică în procesul decizional*, este efectuată doar de: Ministerul Economiei, Ministerul Mediului, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Apărării, iar parțial de Ministerul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor și Agenția Rezerve Materiale.

3.2.3. Plasarea *programei anuale (trimestriale) de elaborare a proiectelor de acte normative, cu indicarea proiectelor de decizii care vor fi supuse consultării publice*. Această cerință este respectată, doar parțial de Ministerul Culturii.

3.2.4. Plasarea *anunșurilor privind inițierea elaborării deciziei* este efectuată în permanență doar de 4 ministere: Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Apărării, iar parțial: de Ministerul

Mediului, Ministerul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor, Serviciul Grăniceri și Agenția Turismului.

3.2.5. Plasarea *anunșurilor privind organizarea consultării publice*. Nici o instituție nu respectă integral această condiție, fiind realizată doar parțial de Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Economiei, Ministerul Mediului, Ministerul Sănătății.

3.2.6. Plasarea *proiectelor de decizii și a materialelor aferente acestora, precum și a deciziilor adoptate* nu este practică de Agenția Rezerve Materiale, celelalte instituții respectând-o parțial.

3.2.7. Plasarea *rezultatelor consultărilor publice (procese-verbale) ale întrunirilor publice consultative, sinteza recomandărilor*. Nu este respectată de nici o instituție și doar parțial de Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor.

3.2.8. Plasarea *Raportului anual privind transparența procesului decizional*. Această condiție – cheie este respectată doar de: Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Apărării, Ministerul Finanțelor, Ministerul Mediului, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Sănătății și Ministerul Tehnologiilor Informaționale.

4. Chestionarea unor reprezentanți ai administrației publice locale și ai unor reprezentanți ai societății civile privind percepția accesului la informație și a transparenței în procesul decizional

4.1. Rezultate comparative ale chestionării

4.1.1. La întrebarea, dacă au auzit despre Legea privind accesul la informație au răspuns pozitiv 90,7 la sută din reprezentanții administrației publice locale și 84,4% din reprezentanții societății civile. Au auzit multe și foarte multe despre acest act normativ 40,3% reprezentanți ai societății civile și 33,4 % ai APL. «Puțin» și «foarte puțin» au auzit despre lege - 59,5% reprezentanți ai APL și 46,8 % ai societății civile. Nu au auzit nimic despre actul normativ respectiv 7,6% din reprezentanții societății civile și 4,9 % ai APL.

4.1.2. Aproape 69% din reprezentanții APL și 56,7% din societatea civilă, consideră că administrația publică locală respectă termenele de furnizare a

informației (15 zile lucrătoare) de la data înregistrării cererii.

4.1.3. În opinia reprezentanților APL întrunirile și ședințele publice sînt desfășurate în mod public: totdeauna – 61,2%, uneori – 31,1%. Rezultatele răspunsurilor reprezentanților societății civile diferă: totdeauna – 41,8%, uneori – 45,6%.

4.1.4. La întrebarea cît de mult știi despre Legea privind transparența în procesul decizional, 38,8% din reprezentanții APL au dat răspunsurile “multe” și “foarte multe”, procentul răspunsurilor date de reprezentanții societății civile constituind doar 22,8%. Cota răspunsurilor “puține” și “foarte puține” e de 49,7% la APL și 40,7% la societatea civilă. 36,4% din reprezentanții societății civile și 11,8% din cei ai APL nu știu nimic, n-au știut ce să răspundă sau au lăsat întrebarea fără răspuns. Conform rezultatelor, este evidentă o mai bună cunoaștere a Legii privind transparența în procesul decizional de către reprezentanții administrației publice locale față de reprezentanții societății civile. Deși există motive clare – APL a avut parte de instruire, este obligată să aplice în practica de zi cu zi a unor prevederi în domeniul dat - totuși, necunoașterea legii de către majoritatea reprezentanților societății civile chestionați, trezește îngrijorare, or, procesul participativ poate avea loc doar cu implicarea activă a acesteia.

4.1.5. Peste 90% din reprezentanții APL și 91,3% din reprezentanții societății civile consideră că este folositor și foarte folositor pentru administrația unei localități ca asociațiile/ONG-urile să se informeze despre proiectele și hotărârile primăriilor/consiliului local (raional).

4.1.6. Cota răspunsurilor la întrebarea cît de folositor pentru administrarea unei localități este ca asociațiile/ONG-urile să facă recomandări primăriei/consiliului local (raional) diferă de cea de la întrebarea anterioară. Astfel, au răspuns “folositor” și “foarte folositor” - 76% din reprezentanții APL și 80,2% din societatea civilă. Totodată, au lăsat întrebarea fără răspuns 11,5% din APL și 9,9% din reprezentanții societății civile.

4.1.7. Circa 89% din reprezentanții APL și din societatea civilă consideră că este folositor pentru administrația unei localități ca primăria/consiliul local (raional) să informeze asociațiile/ONG-urile despre proiectele și hotărârile lor, iar 85,5% din reprezentanții societății civile și 83,6% din APL opinează că este folositor pentru administrația

unei localități ca primăria/consiliul local (raional) să permită asociațiilor/ONG-urilor participarea la ședințele publice.

4.1.8. La întrebarea cît de folositor pentru administrarea unei localități este ca primăria/consiliul local (raional) să țină cont de recomandările asociațiilor/ONG-urilor, atunci cînd iau o decizie ce privește comunitatea, răspunsurile la categoria: “folositor” și “foarte folositor” au coincis și în cazul APL și în cazul societății civile – circa 84%.

4.1.9. Ambele categorii de respondenți sînt de părerea că cele mai eficiente metode de consultare sînt conferințele, seminarele și mesele rotunde (62,4% - societatea civilă și 61,2% - APL); ședințele publice (61,2% - APL și 55,1% – societatea civilă) și audierile publice (53,6% - APL și 49,4% - societatea civilă).

4.1.10. Cele mai bune metode prin care primăria/consiliul local (raional) poate informa publicul despre proiectele și hotărârile lor sînt considerate întîlnirile cu cetățenii (38,4% - societatea civilă și 32,7% APL), afișarea la sediul instituției (38,3% APL și 31,9% - societatea civilă), ziarele (29,5% - APL și 27,4% - societatea civilă).

4.1.11. **Întrebarea “Care au fost aceste teme de interes public?”**

Reprezentanții administrației publice locale:

Alimentarea cu hrană a copiilor – 42 *răspunsuri*
Aprovizionarea cu apă potabilă - 42
Gazificarea satului - 22
Canalizarea - 21
Menținerea stării igienice a instituțiilor - 20
Reparația drumurilor - 16
Salubritatea - 11
Aprobarea planului strategic al localității - 6
Aprobarea bugetului local - 6
Alocarea loturilor pentru construcția caselor de locuit
Combaterea violenței domestice
Concretizarea problemelor prioritare, căutarea soluțiilor
Menținerea stării igienice a instituțiilor
Iluminarea comunei
Dotarea școlii și a grădiniței de copii cu mobilier modern
Compensații pentru transport, ajutor social
Susținerea bătrînilor
Despre dezvoltarea strategică a comunității
Rolul ONG-urilor în localitate

Amenajarea satului
 Dezvoltarea comunei în plan economico-social
 Transparență bugetară
 Elaborarea bugetelor
 Problemele tinerilor
 Exploatarea optimă a pașunilor
 Implicarea populației în desfășurarea lucrărilor ecologice
 Amplasarea și construcția cimitirului
 Arenda terenurilor publice
 Implementarea proiectelor
 Reparația centrului de cultură
 Deschiderea muzeului
 Locurile de muncă
 Implementarea proiectului de reparcelare
 Reducerea nivelului criminogen
 Înstrăinarea unor terenuri
 Construirea edificiilor economico- sociale
 Modificarea planului strategic
 Integrarea copiilor cu dizabilități în societate
 Organizarea timpului liber al tinerilor
 Organizarea sărbătorii "Ziua satului"
 Prioritizarea problemelor pentru obținerea unui grant
 Repartizarea mijloacelor financiare de interes comunitar
 Rolul cetățenilor în procesul decizional
 Asistență socială
 Selectarea priorităților la implementarea proiectelor de dezvoltare a orașului, de infrastructură etc.
 Sisteme de încălzire și reparația grădiniței
 Șomajul
 Sondajele de opinie publică cu privire la prioritizarea activităților și lucrărilor care urmează a fi îndeplinite
 Taxele locale, bugetul primăriei
 Utilizarea corectă a patrimoniului public
 Exploatarea resurselor

Reprezentanți ai societății civile:

Aprovizionarea cu apă potabilă - 51
 Salubritatea - 25
 Calitatea drumurilor locale - 21
 Bugetele locale - 21
 Aprovizionarea cu gaz - 19
 Alimentația copiilor - 13
 Crearea unui centru comunitar de odihnă - 8
 Acces la informație, transparența în activitate - 8
 Ecologia - 6
 Acces la informație la bibliotecă prin intermediul net-lui - 4
 Șomajul
 Iluminarea străzilor
 4.2.12. Întrebarea "În opinia Dvs. care ar fi

principalele avantaje ale implicării reprezentanților societății civile și cetățenilor în luarea deciziilor de interes public?"

Reprezentanții administrației publice locale:

Ar avea de câștigat ambele părți, s-ar rezolva mai multe probleme - 21 *răspunsuri*
 Accesul la informație și cointeresarea cetățeanului la dezvoltarea comunei - 12
 Calitatea declarațiilor, cunoașterea - 11
 Ar genera implicări cu mult mai eficiente în elaborarea proiectelor de utilitate locală - 4
 Ar avea de câștigat cetățenii și APL, ar fi mai grijulii față de averea publică
 Cunoașterea doleanțelor și posibilităților, necesităților cetățenilor
 Mobilizarea comunității pentru obținerea unor rezultate mai bune
 Responsabilizarea cetățenilor și a funcționarilor
 Dezvoltarea localității
 O nouă viziune asupra societății
 Diversitate, calitate
 Îmbunătățirea nivelului de trai al cetățenilor
 Implicarea mai multor cetățeni
 Implicarea funcționarilor în discuții cu cetățenii
 Informarea populației, transparența APL
 Informarea din primele surse
 Respectarea legislației
 Înțelegerea părților interesate
 Interes comunitar
 Dezvoltarea localității prin eforturi comune
 Întâlnirile directe cu cetățenii
 Participarea activă a cetățenilor satului
 Pentru rezultate mai bune, o viață de calitate
 Ridicarea nivelului de trai
 Combaterea sărăciei
 Asigurarea cu locuri de muncă,
 Accesul la învățământul fără bani
 Calitatea deciziilor, asigurarea dreptului de participare
 Un management mai eficient de soluționare a problemelor

Reprezentanți ai societății civile:

Dezvoltarea comunității, identificarea și rezolvarea problemelor - 16
 S-ar obține mai multe proiecte - 11
 Cetățeanul ar fi la curent cu prioritatea problemelor la care ar reacționa mai activ și ar propune soluții - 8
 Accesul la informație al cetățeanului - 7
 Creșterea gradului de transparență - 7
 Eficientizarea relațiilor administrative publice-societate civilă - 7

Administrația publică și-ar da silința să lucreze mai eficient - 6
Dacă s-ar implica, lucrurile ar merge mai bine - 4
Cetățenii ar fi mai informați, dar și autoritățile locale ar ține cont de parerea cetățenilor - 4
S-ar îmbunătăți relațiile primărie-cetățean
Comunitate active
Ar avea de câștigat
Conlucrarea eficientă, formarea unor comitete mixte
Libertatea de opinie
Creșterea responsabilității pentru comunitate
Realizarea unor obiective în conformitate cu necesitățile concrete
O mai bună cunoaștere a problemelor
Mai multe idei și propuneri
Responsabilizare reciprocă administrație publică - cetățeni

4.1.13. Întrebarea “*Dar principalele dezavantaje?*”

Reprezentanții administrației publice locale:

Confruntări, tărgănarea luării deciziilor – 7 *răspunsuri*
Disconfort și nemulțumire în societate - 4
Ar putea fi manipulată comunitatea, din lipsă de experiență
Inducerea în eroare a cetățenilor
Probleme organizatorice suplimentare
Tărgănarea procesului de luare a deciziilor

Reprezentanți ai societății civile:

Pentru adoptarea deciziilor se consumă mai mult timp
Neînțelegeri la luarea deciziilor
Ședințele se transforma în gâlceavă
Apariția unor interese personale și de grup
Formalismul și parada

4.1.14. Întrebarea “*Căror probleme a localității credeți că administrația publică locală/raională ar trebui să acorde mai multă atenție?*”

Reprezentanții administrației publice locale:

Reparația drumurilor – 71 *răspunsuri*
Angajarea în câmpul muncii - 37
Aprovizionarea cu apă potabilă - 35
Combaterea alcoolismului - 27

Educația tineretului - 26
Șomajul - 26
Starea sanitară a localității - 23
Amenajarea teritoriului - 17
Aprovizionarea populației cu gaze naturale - 15
Accesul la informații în luarea deciziilor - 5
Iluminarea străzilor - 4
Asigurarea cu servicii medicale
Atragerea de investiții
Reparația grădiniței
Reparația școlii
Asigurarea securității publice
Stoparea corupției
Construcția unei piețe agricole
Indiferența populației
Problemele tineretului
Cultura
Zonele de agrement
Lipsa medicilor de familie
Păstrarea patrimoniului public
Migrarea în masă a populației
Pensiile
Nivelul de trai al cetățenilor
Realizarea producției agricole
Găsirea banilor pentru proiecte
Ridicarea nivelului de trai
Combaterea corupției
Investițiile în domeniul agriculturii
Disecarea pământurilor
Funcționarea transportului public
Editarea ziarelor locale
Problema cîinilor vagabonzi

Reprezentanți ai societății civile:

Calitatea drumurilor - 80
Șomajul - 40
Alimentarea cu apă - 36
Starea sanitară - 35
Serviciul de canalizare - 19
Educația și instruirea tinerilor - 14
Aprovizionarea cu gaze - 11
Iluminarea străzilor - 10
Alcoolismul - 7
Asigurarea cu servicii medicale - 6
Angajarea în câmpul muncii a tineretului după studii - 4
Deschiderea grădinițelor de copii - 4
Salubritatea și infrastructura
Renovarea casei de cultură
Activitatea școlară
Amenajarea parcului
Ridicarea nivelului de trai
Lipsa mijloacelor de transport
Indiferența și corupția

Dezvoltarea agriculturii
Problema radioului local
Amenajarea localității
Narcomania
Asigurarea serviciilor sociale

4.1.15. Întrebare: „*Ce resurse locale/raionale nu sunt utilizate eficient (materiale, umane, naturale, altele – specificați?)*”

Reprezentanții administrației publice locale:

Resurse umane – 23 *răspunsuri*
Resurse naturale - 20
Resurse materiale - 12
Resurse financiare - 5
Informaționale
Televiziunea locală
Utilizarea zonelor de odihnă
Folosirea irațională a bazinului acvatic
Lipsa tehnicii pentru prelucrarea pământului

Reprezentanți ai societății civile:

Materiale - 34
Umane - 24
Naturale - 14
Întreprinderile distruse
ONG-le slab antrenate în viața socială
Terenurile nu sunt utilizate corect
Turismul nu este dezvoltat

4.1.16. *Menționați câteva posibilități de utilizare mai eficientă a acestor resurse*

Reprezentanții administrației publice locale:

Crearea locurilor de muncă
Atragerea investițiilor
Creșterea și prelucrarea producției agricole în circuit închis, comercializarea producției finite
A lucra mai mult
A nu cumpăra mașini luxoase
Ar fi bine să se formeze cooperative agricole, să nu mai fie divizări pe cote
Asigurarea cu locuri de muncă
Atragerea investițiilor pe orice domeniu
Mai multă atenție cetățeanului simplu
Atragerea populației la examinarea problemelor
Utilizarea efectivă a terenurilor agricole
Banii
Campanii de ecologizare
Crearea buletinului informativ al Primăriei
Protejarea afluenților pentru a fi utilizați în scopuri

de acord
De creat condiții pentru dezvoltarea turismului
De implicat resursele umane în rezolvarea problemelor ce țin de comunitate
Atragerea tinerilor în viața socio-economică a comunității
Folosirea rațională a resurselor funciare
Diversificarea surselor de informare pentru diferite categorii de cetățeni
Finanțarea, subvenționarea agriculturii
Folosirea clădirilor și încăperilor
Gestionarea corectă a surselor financiare prin direcționarea lor pentru soluționarea problemelor strategice
Informarea activă a cetățenilor
Implicare-instruire-motivare
Implicarea agenților economici
Implicarea în activități comunitare
Instruirea voluntarilor
Întruniri, mese rotunde
Schimbarea mentalității
O atîrnare gospodărească din partea administrației publice
Omul potrivit la locul potrivit
Organizarea micilor întreprinderi
Piața de desfacere a multiplelor produse
Planificarea și distribuirea cât mai eficientă a bunurilor
Prin informare continuă și eficientă
Majorarea salariilor
Controlul de stat la stabilirea prețurilor
Transparența în cheltuirea banilor publici
Utilizarea corectă a mijloacelor financiare

Reprezentanți ai societății civile:

Încadrarea populației în câmplul muncii - 9
Implicarea cetățenilor la implementarea proiectelor - 5
Antrenarea în rezolvarea problemei a mai multor instituții
Obținerea proiectelor pentru reparația drumurilor
Darea în arendă a parcurilor de distracție unor persoane
Atragerea investițiilor în regiune
Implicarea cetățenilor la implementarea proiectelor
Susținerea din partea statului
Implicarea tuturor în rezolvarea problemelor localității

4.1.17. Întrebare „*Ce trebuie de întreprins pentru a îmbunătăți calitatea vieții cetățenilor în localitatea Dvs.?*”

Reprezentanții administrației publice locale:

A crea mai multe locuri de muncă – 71 *răspunsuri*
 Aprovizionarea cu apă potabilă a întregii comunități - 13
 Asigurarea cu gaze naturale - 9
 Informare și participare - 8
 Implementarea proiectelor - 7
 Repararea drumurilor - 6
 Repararea sistemelor de canalizare - 4
 Amenajarea teritoriului
 Salubritatea
 A dezvolta economia raionului
 A munci mai eficient, a obține bani mai mulți
 A organiza corect procesul de muncă, a lichida corupția
 Atenție față de omul simplu
 Asigurarea cu servicii medicale
 Asigurarea securității
 Colaborarea cu cetățenii
 Condiții normale de viață
 Conlucrarea eficientă a consilierilor cu cetățenii
 Mobilizarea surselor comunitare
 Conștientizarea faptului că fiecare răspunde de nivelul de trai
 Convingerea cetățenilor
 Crearea condițiilor adecvate de viață
 Crearea asociațiilor pentru rezolvarea problemelor stringente
 De a eficientiza activitatea consiliului local
 De a depune eforturi comune
 De a fi mai responsabili
 De a ne uni să ajutăm pe cei mai slabi
 De a nu trăi cu ziua de azi
 De muncit cât mai mult
 De activat bussines-ul mic
 De ales în fruntea satului oameni serioși și necorupți
 De îndeplinit toate punctele din planul de lucru al APL
 De îmbunătățit sfera socială
 De îmbunătățit și de extins obiectivele de infrastructură
 De investit și educat tineretul și fiecare să-și îndeplinească obligațiile cât mai conștient
 De ridicat nivelul de trai
 De schimbat mecanismul de repartizare a banilor publici din buget
 Dezvoltarea voluntariatului, lucrul în folosul comunității și nu ajutoare umanitare gratuite
 Schimbarea mentalității
 Îmbunătățirea infrastructurii
 Acces la credite
 Implicarea APL în proiecte de dezvoltare a comunității
 Implicarea mai activă a cetățenilor

Investiții considerabile în agricultură și garanții de realizare a produselor
 Acordarea de ajutor pentru desfacerea afacerilor proprii
 Combaterea alcoolismului
 Salarii mai mari
 Transparența publică
 Majorarea salariului, micșorarea șomajului
 Mass-media, radio, ziare locale
 Parteneriat viabil cu ONG-urile, conlucrare mai eficientă
 Prin atragerea de fonduri, investiții, contribuția cetățenilor
 Reîntoarcerea cetățenilor în țară
 Dezvoltarea antreprenoriatului rural
 Promovarea tinerilor
 Respectarea legilor, instruire, cadre tinere, solidaritate, răspundere
 Ridicarea nivelului de responsabilitate a fiecărui cetățean în parte
 Să se acorde autonomie financiară APL, transferuri directe la APL
 Salarii și pensii mari
 Schimbarea conducerii locale cât și cea din Parlament
 Schimbarea politicii statale, orientate spre om
 Schimbarea prin informare continuă a atitudinii consăteanului nostru
 Susținerea financiară de către stat pentru deschiderea afacerii proprii, salarii europene, asigurarea medicală

Reprezentanți ai societății civile:

Crearea locurilor de muncă - 42
 Eficientizarea dialogului între cetățeni și autoritatea publică locală - 37
 Majorarea salariilor - 24
 Calitatea drumurilor - 10
 Servicii medicale calitative - 7
 Informarea continuă a cetățeanului - 6
 Majorarea pensiilor - 6
 Deschideri de noi întreprinderi - 6
 Rezolvarea problemei șomajului - 5
 Schimbarea mentalității
 Ridicarea nivelului de trai
 Locuințe pentru tineri
 Transparența prețurilor la produse alimentare
 Construcția căminului cultural pentru tineret
 Colaborarea instituțiilor administrative
 Combaterea alcoolismului
 Deschiderea afacerilor
 4.1.18. Întrebare „Cu ce puteți Dvs. personal

să contribuiți la îmbunătățirea calității vieții cetățenilor în localitatea Dvs.?”

Reprezentanții administrației publice locale:

Elaborarea proiectelor – 14 răspunsuri
Informare - 10
Cu idei și sfaturi - 6
Cu implicarea directă în problemele localității - 4
Contribuție personală - 4
Atragerea de investiții
Crearea locurilor de muncă
Activități în cadrul consiliului, proiecte de implementare prin mobilizarea sătenilor
Adoptarea deciziilor ce țin de ridicarea nivelului de trai al cetățenului
Aducerea la cunoștință consiliului comunal doleanțele cetățenilor și aprobarea actelor normative
Aportul la asigurarea societății cu informație necesară, la procesul de construire în domeniul urbanismului
Informarea cetățeanului despre avantajele-dezavantajele proiectelor
Atragererea investițiilor, informarea cetățenilor
Căutarea surselor extrabugetare
Căutarea sponsorilor
Colaborarea cu cetățenii, opiniile lor
Cu creierul
Cu hotărâri bine chibzuite ale consiliului și primăriei
Cu o vorbă bună, cu un sfat
Cu tot ce e posibil
Educarea populației în problema curățeniei
Discuții directe cu cetățenii privind accesul la informații
După posibilități
Eu lucrez
Și eu și familia mea facem tot ce putem
Executând conștiincios atribuțiile de serviciu
Participarea la diferite activități
Consultanță și asistență socială
Îmi îndeplinesc funcțiile de serviciu conștient și calitativ
Instituirea consiliului reprezentanților locali pentru identificarea problemelor principale și găsirea metodelor de rezolvare
Instruirea copiilor
Depinde de situație
Material
Modul sănătos de viață, organizarea și participarea la diferite activități cu suflet
Motivația de a rămâne în sat
Orice posibil
Prin munca mea modestă care trebuie să fie protejată

de stat

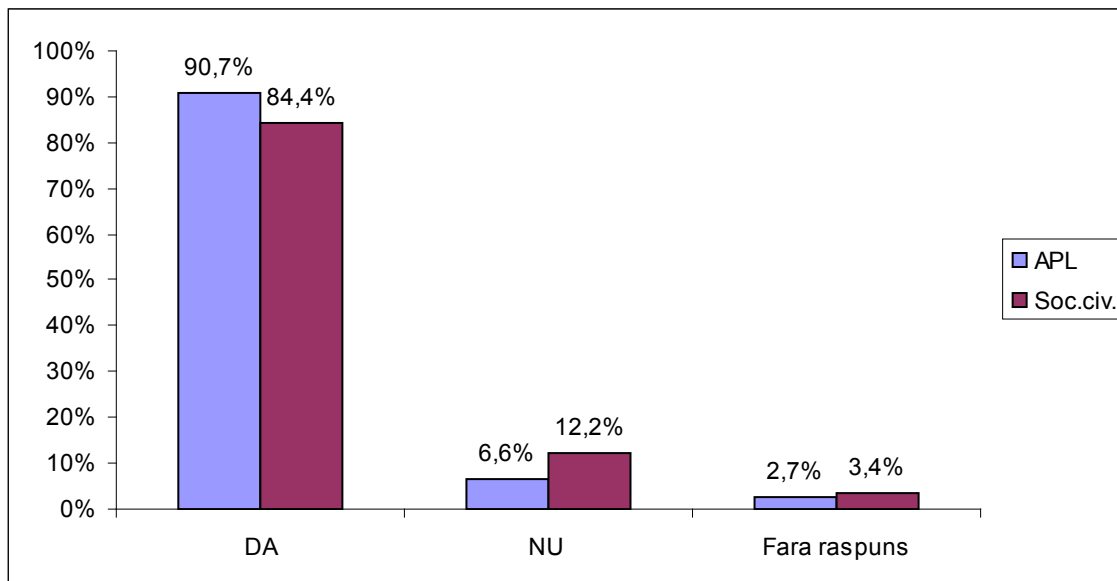
Prin participarea la pregătirea materialelor decizionale, acordarea serviciilor de consultanță unor grupuri de cetățeni
Prin participarea activă în programe publice de renovări, fără remunerare
Probleme de educație a tinerilor
Propagarea lucrurilor frumoase și distrugerea parazitismului și leneviei
Propuneri, inițiativă și participare
Să asigur buna funcționare a instituției pe care o conduc, o legătură strânsă între APL și societate
Să deschid o afacere pentru mai mulți lucrători
Să iau parte la orice propunere pentru a îmbunătăți calitatea vieții cetățenilor
Să nu plec peste hotare, să iau parte la activități în localitatea mea natală
Să particip mai activ la toate problemele apărute în societate
Să transmit unele informații utile pentru populație
Suport la elaborarea materialelor informative, publicitare
Susținerea morală, informarea cetățenilor
Susținerea cetățenilor în problemele zilnice, oferirea informației

Reprezentanți ai societății civile:

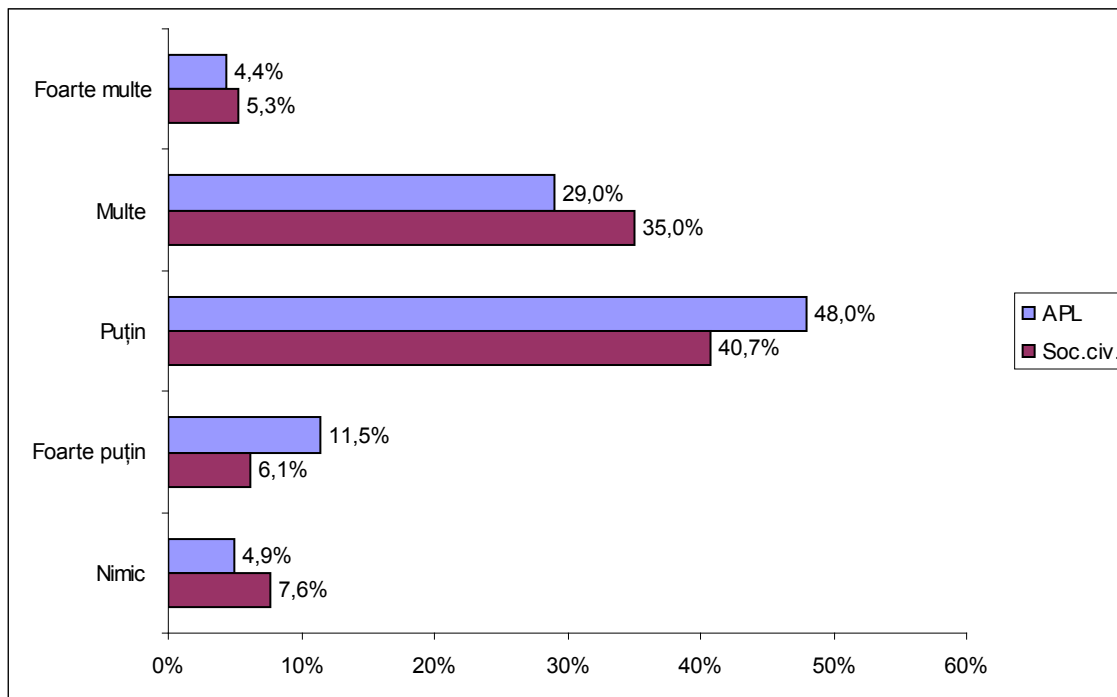
Implicarea activă în viața societății - 28
Oricând gata de a acționa fizic și bănesc la implementarea proiectelor - 11
Activități de voluntariat - 10
Implementarea unor proiecte - 10
Forțe de muncă - 9
Amenajarea localității - 8
Instruirea tinerei generații - 7
Analiza stării de sănătate a populației - 5
Combaterea șomajului
Cu sfaturi
Financiar
Informarea populației
Consultații juridice
Ședințe cu părinții, mese rotunde de sensibilizare a opiniei publice
Propuneri ce țin de problemele localității
Îmi îndeplinesc conștiincios obligațiunile de serviciu
Activități pentru interesele copiilor din familiile defavorizate
Atitudine conștientă față de probleme
Cu activități promoționale, cunoștințe, experiență
4.4. Rezultatele comparative ale chestionării

1. Cunoaștere

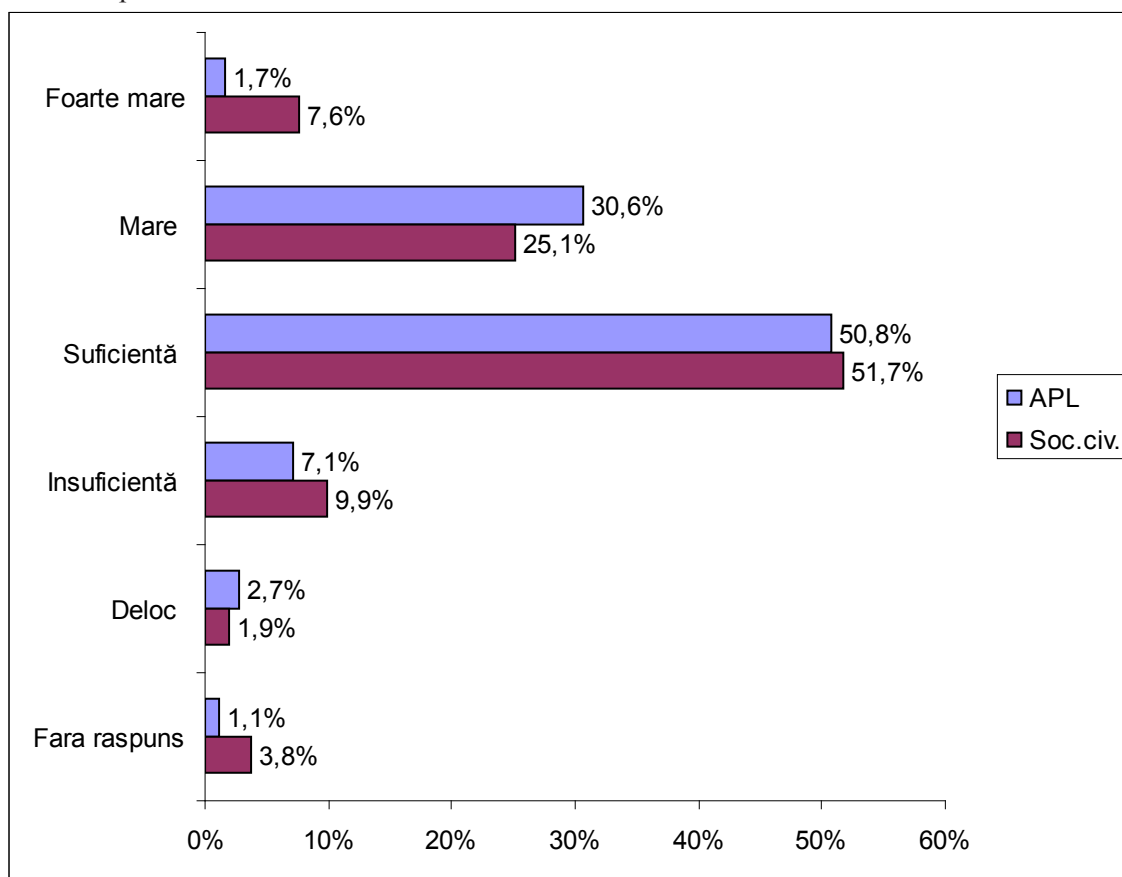
1.1. Ați auzit despre Legea privind accesul la informație?

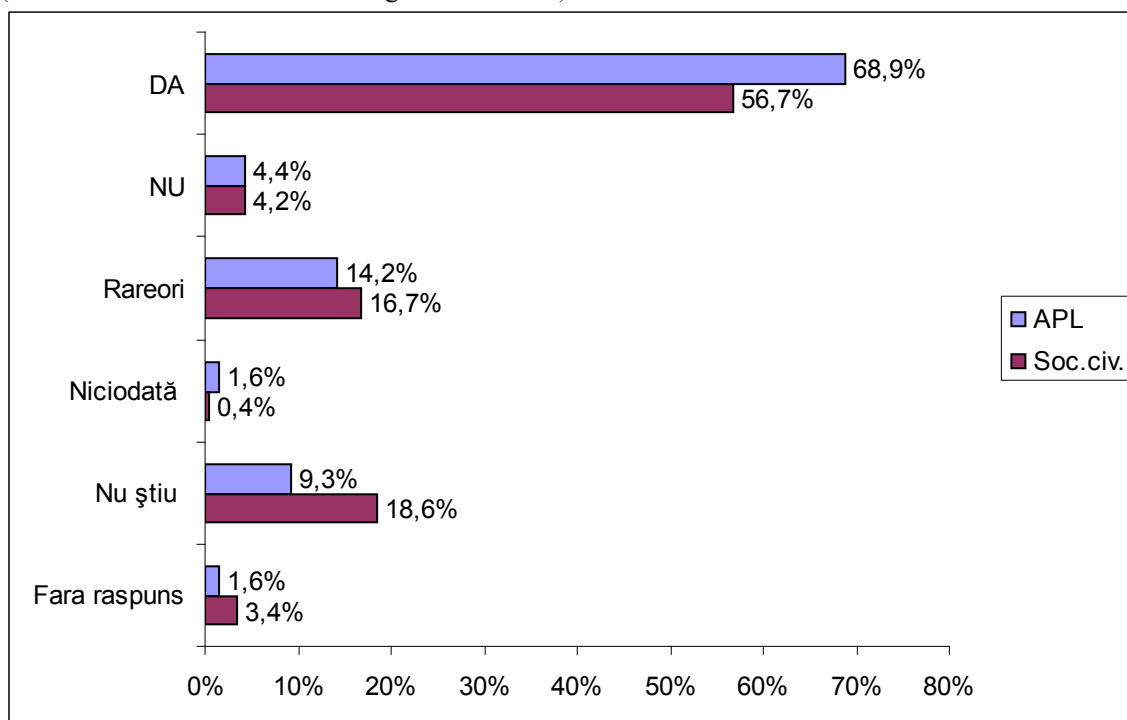
1.2. Cît de multe știți despre această lege?

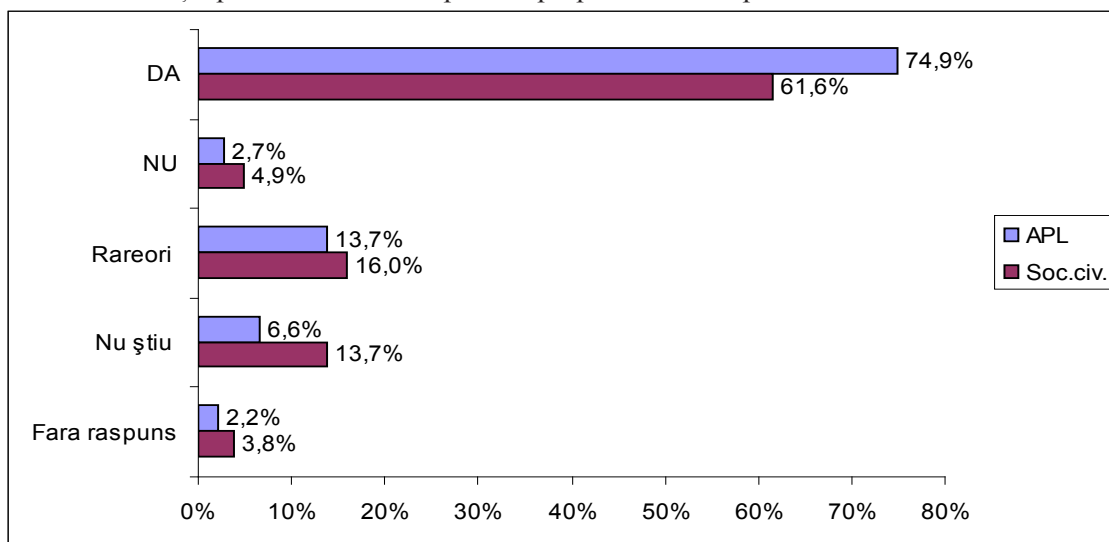
1.3. În ce măsură primăria/consiliul local (aparatură președintelui raionului/consiliului raional) asigură informarea activă, corectă și la timp a cetățenilor asupra chestiunilor de interes public și asupra problemelor de interes personal?

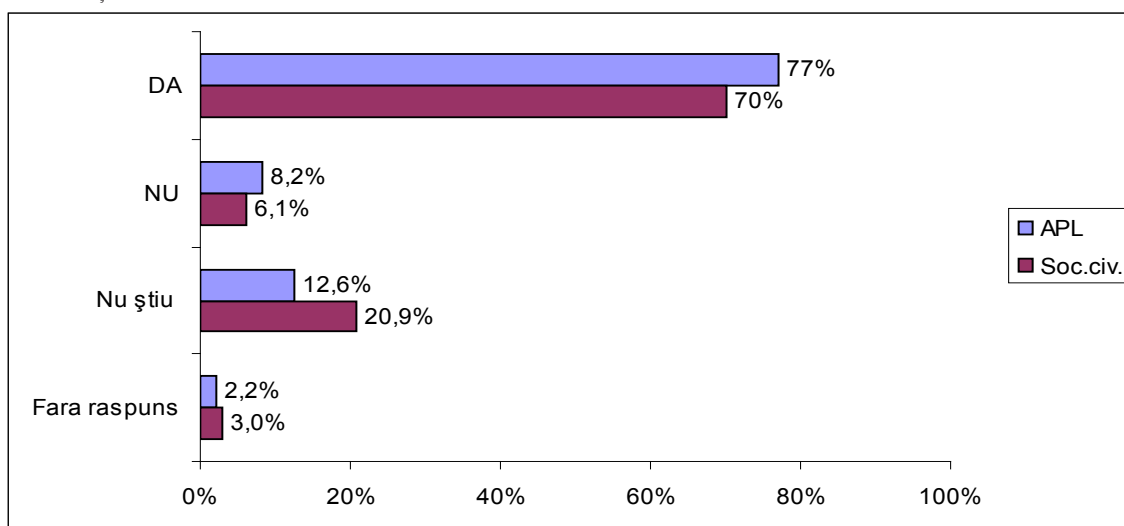
1.4. Considerați că administrația publică locală respectă termenele de furnizare a informației (15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii)?

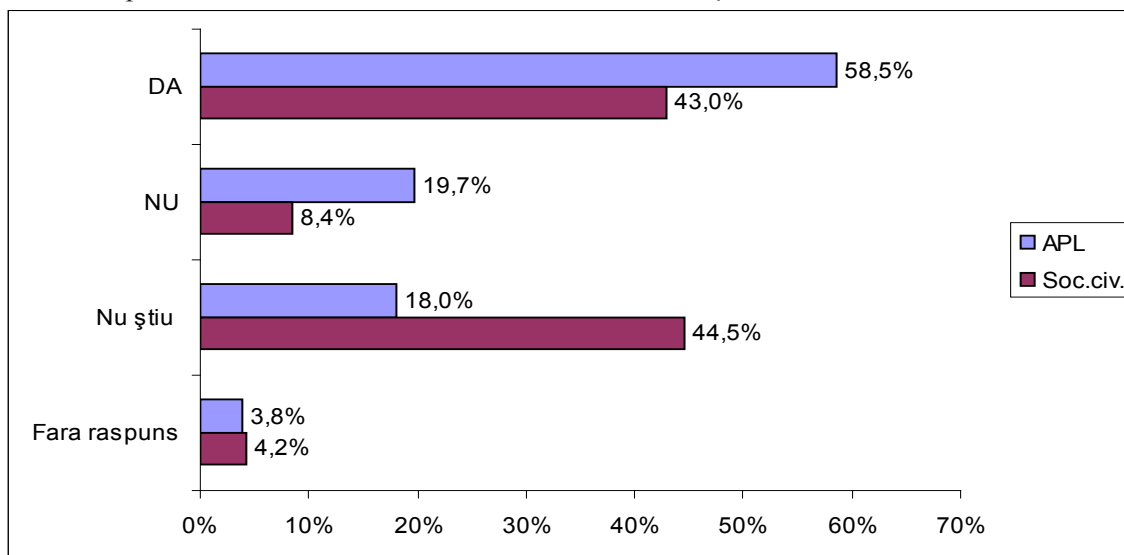
1.5. Administrația publică locală face publice propriile acte adoptate?

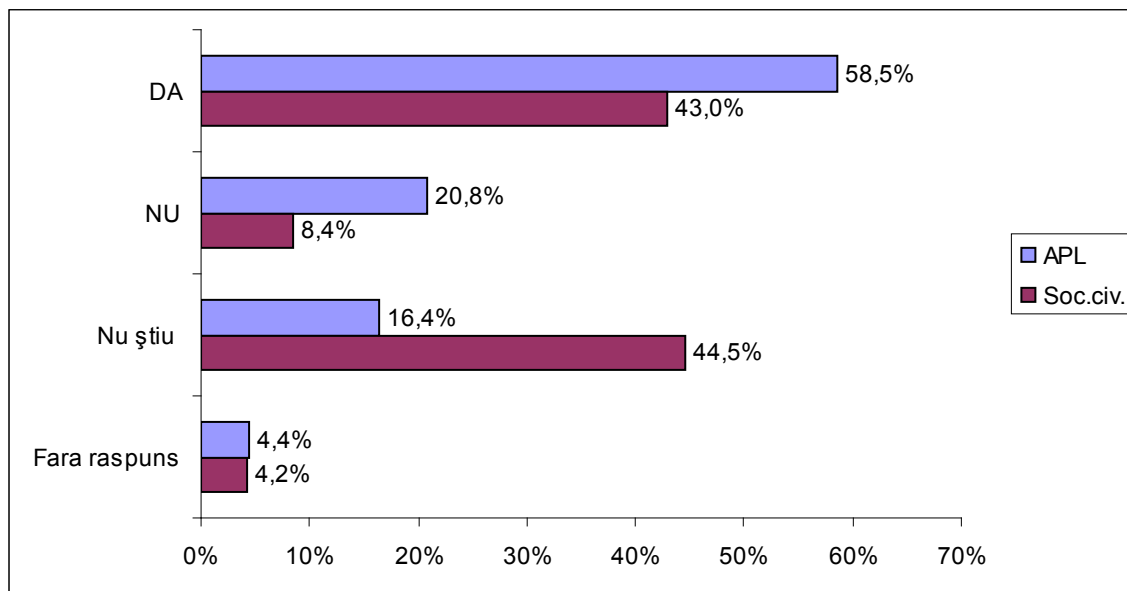
1.6. Primăria/consiliul local (consiliul raional) au asigurat un spațiu amenajat pentru documentare, accesibil solicitanților?

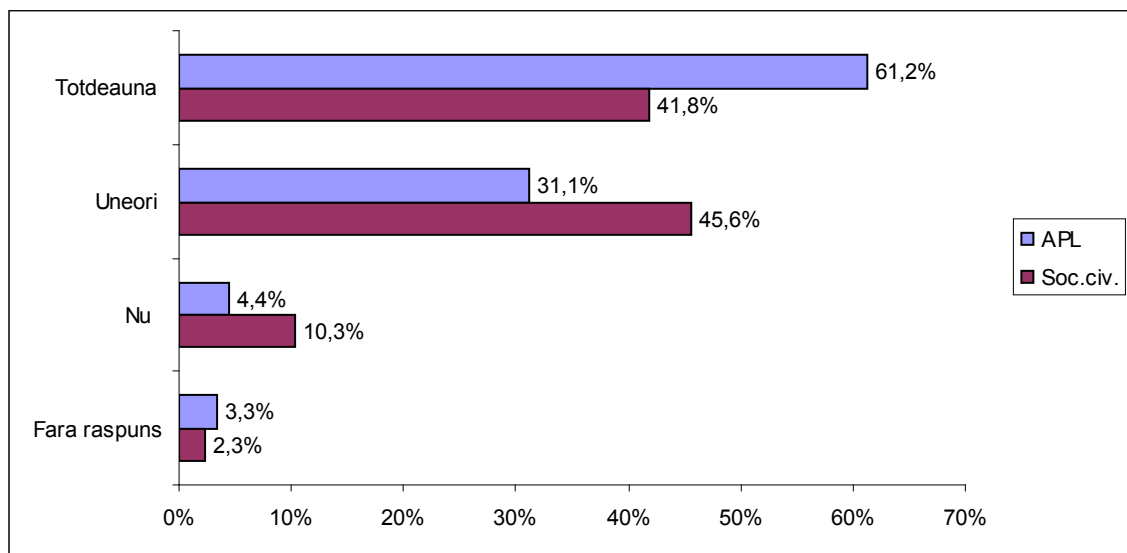
1.7. Primăria/consiliul local (consiliul raional) au numit și au instruit funcționari responsabili pentru efectuarea procedurilor de furnizare a documentelor, informațiilor oficiale?

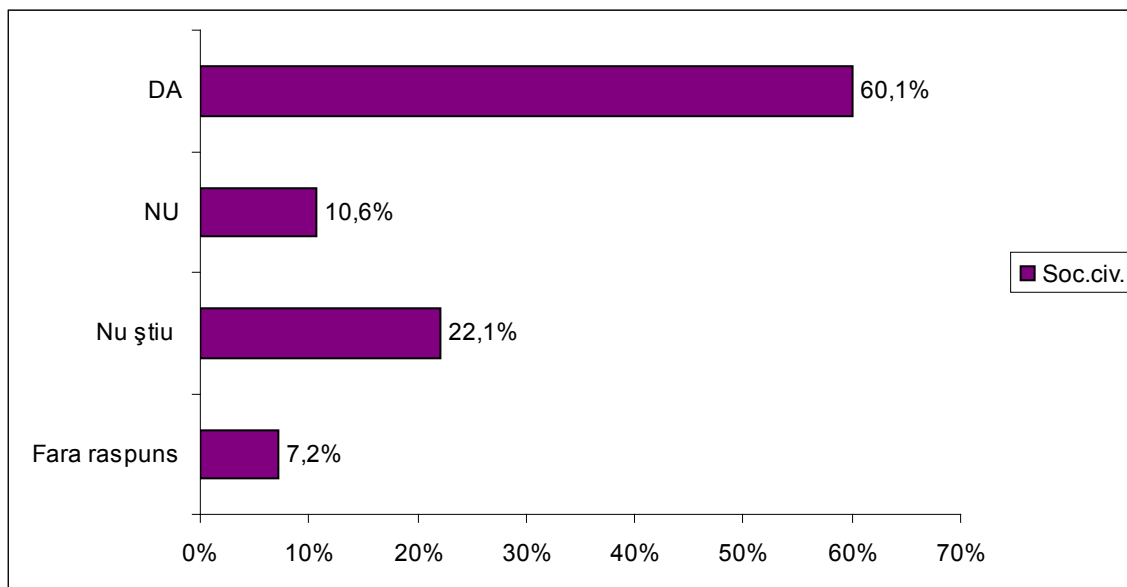
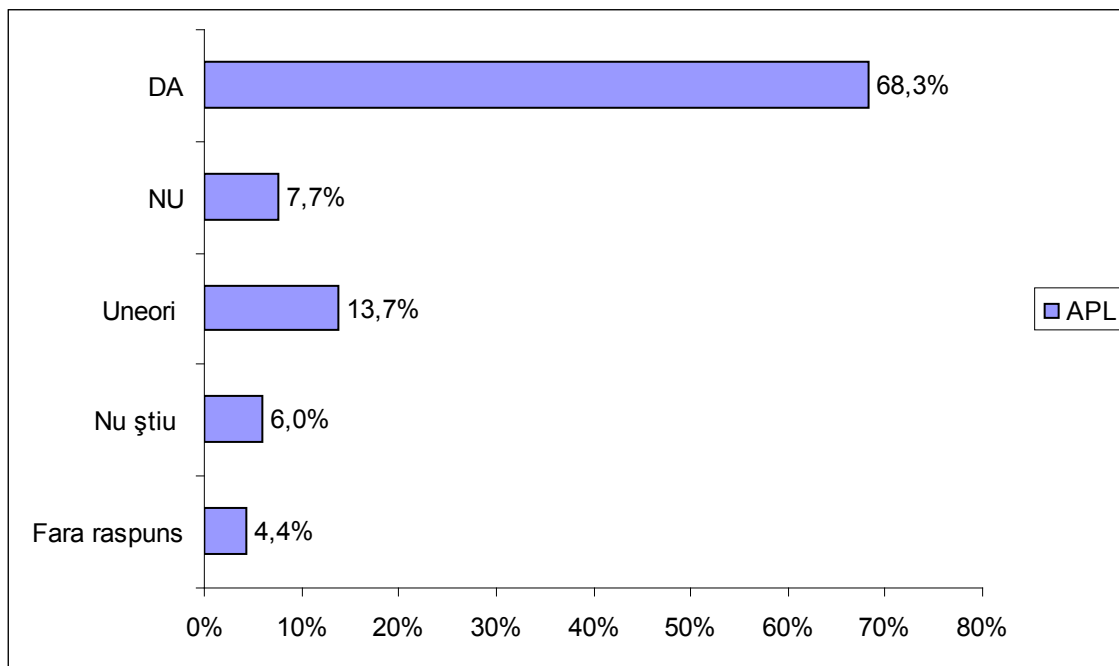
1.8. Primăria/consiliul local (consiliul raional) dispune de un regulament cu privire la drepturile și obligațiile funcționarilor în procesul de furnizare a documentelor, informațiilor oficiale?

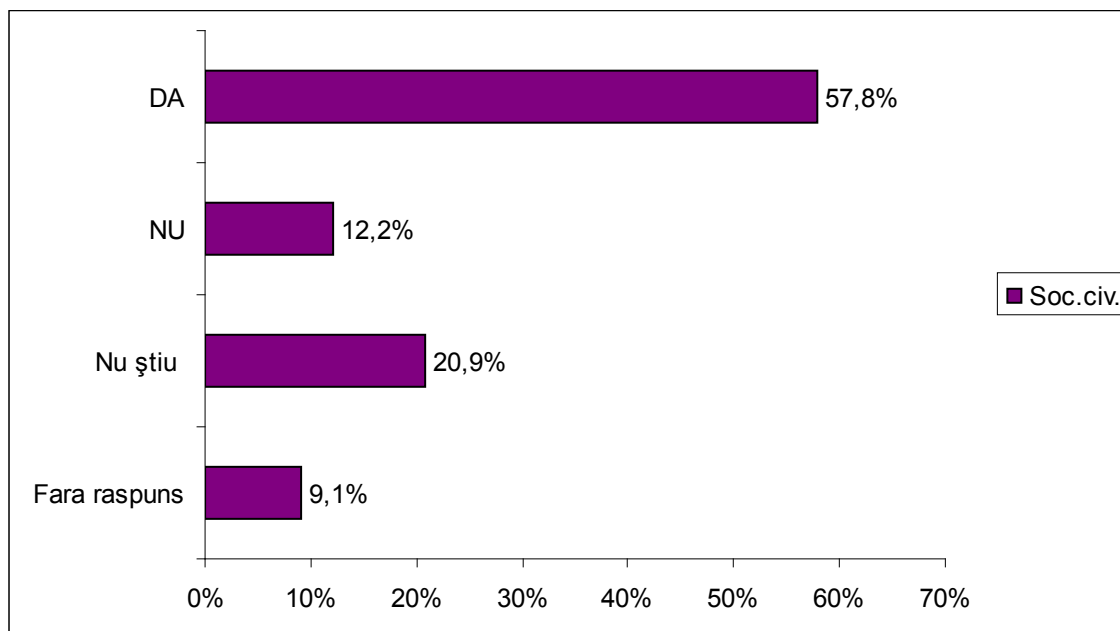
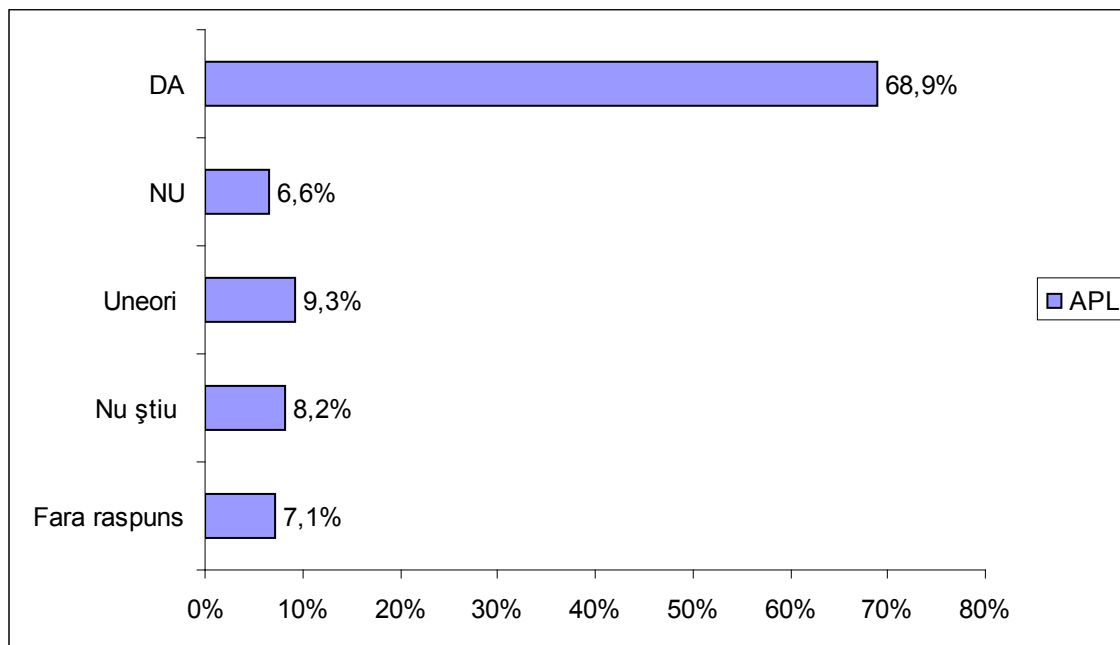
1.9. Primăria/consiliul local (consiliul raional) desfășoară întrunirile și ședințele în mod public?

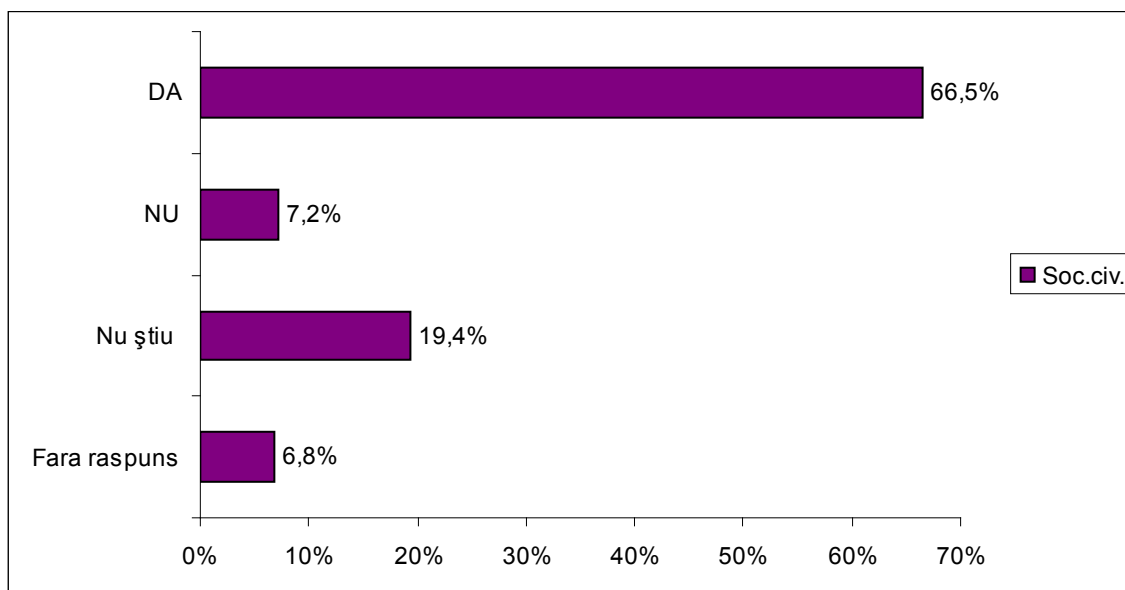
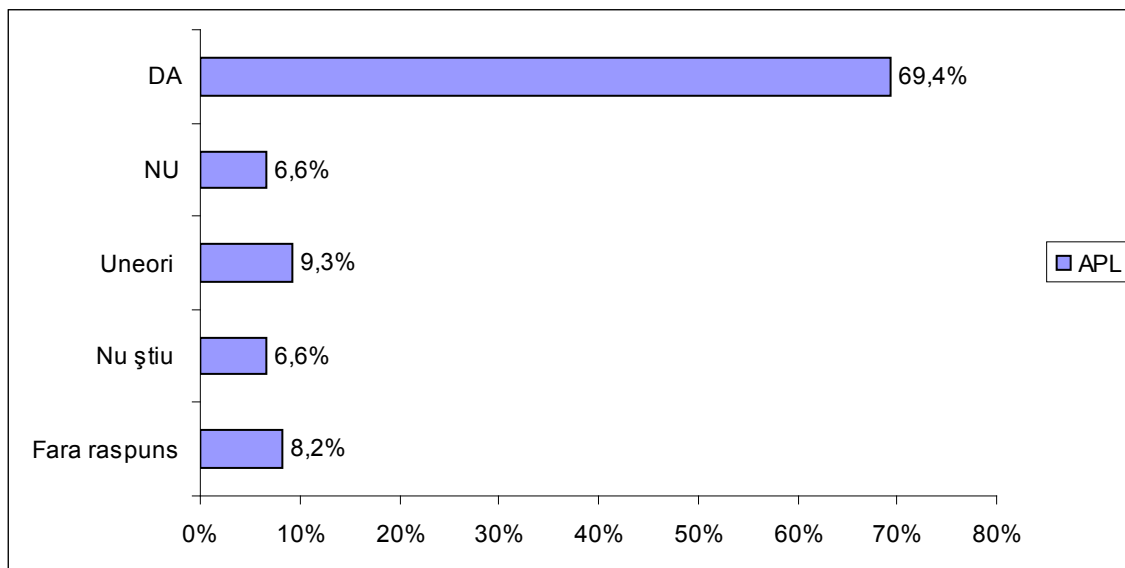
1.10. Primăria/consiliul local (consiliul raional) publică sau face în alt mod general și direct accesibile populației informațiile ce conțin: a) descrierea structurii instituției?

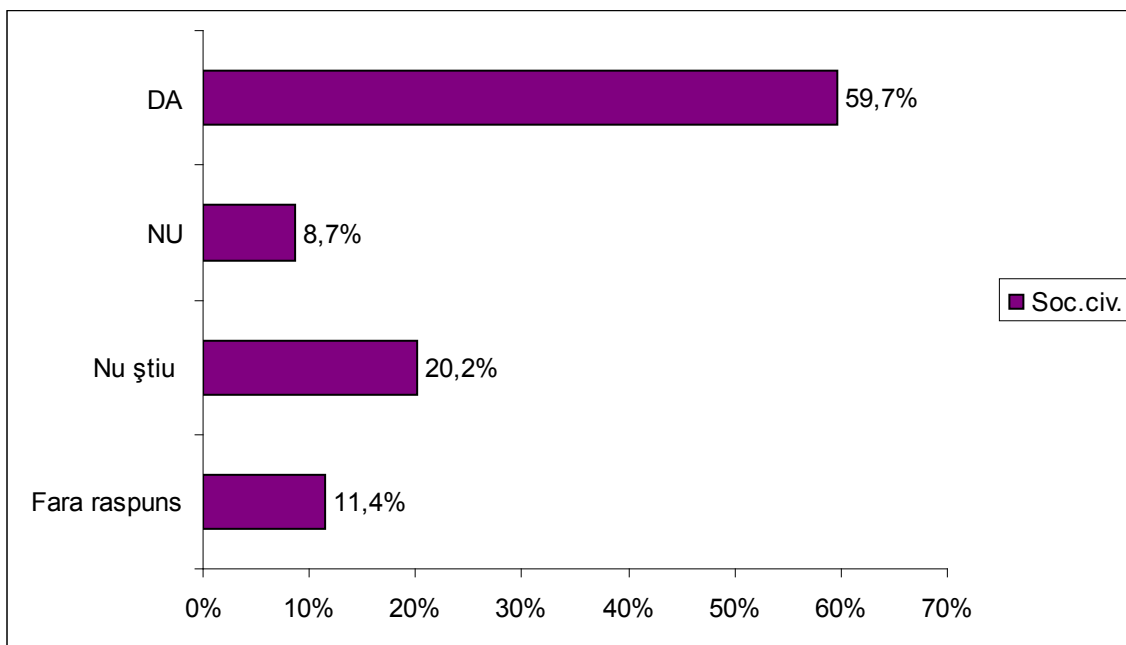
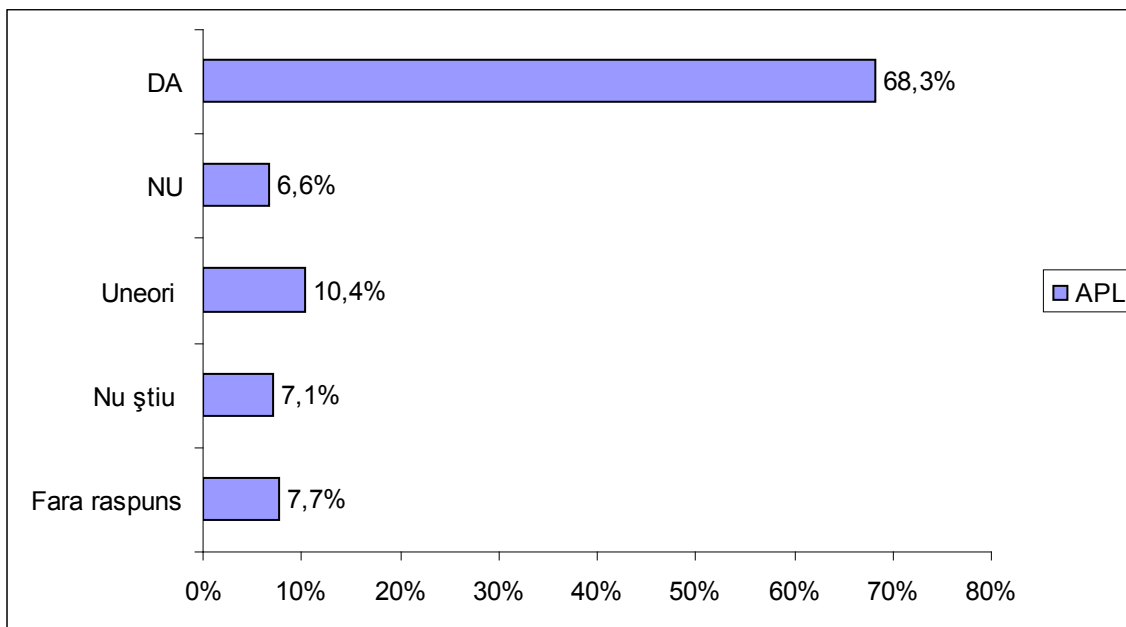
b) descrierea funcțiilor, direcțiilor și formelor de activitate ale instituției?

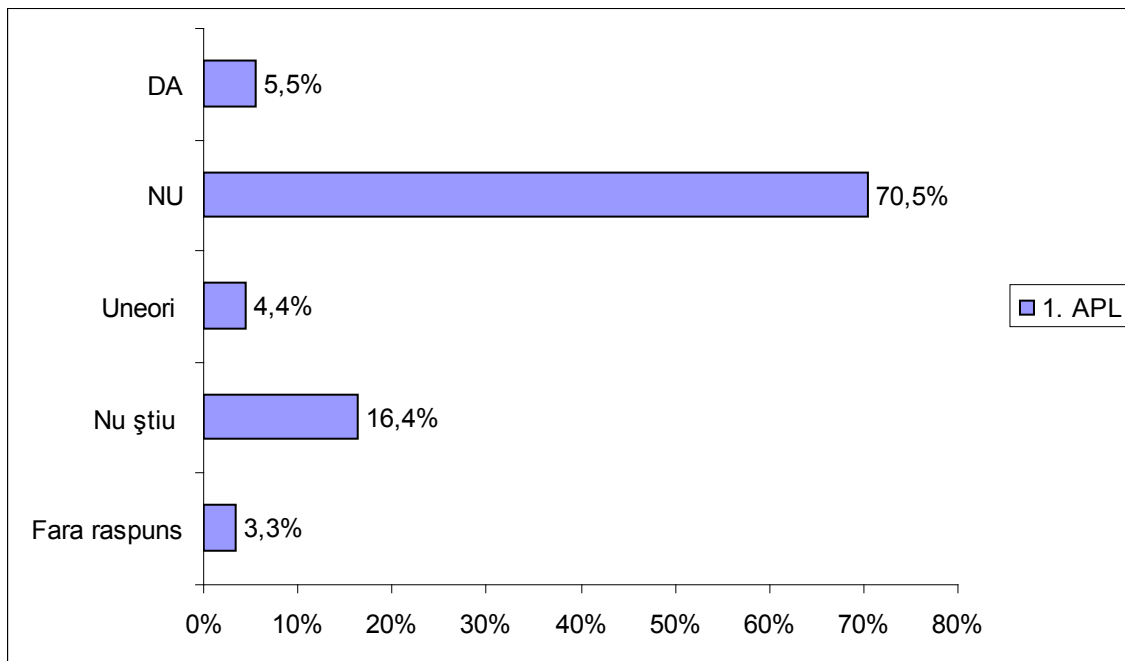
c) descrierea subdiviziunilor, programul de lucru, a funcționarilor responsabili de furnizarea informațiilor?

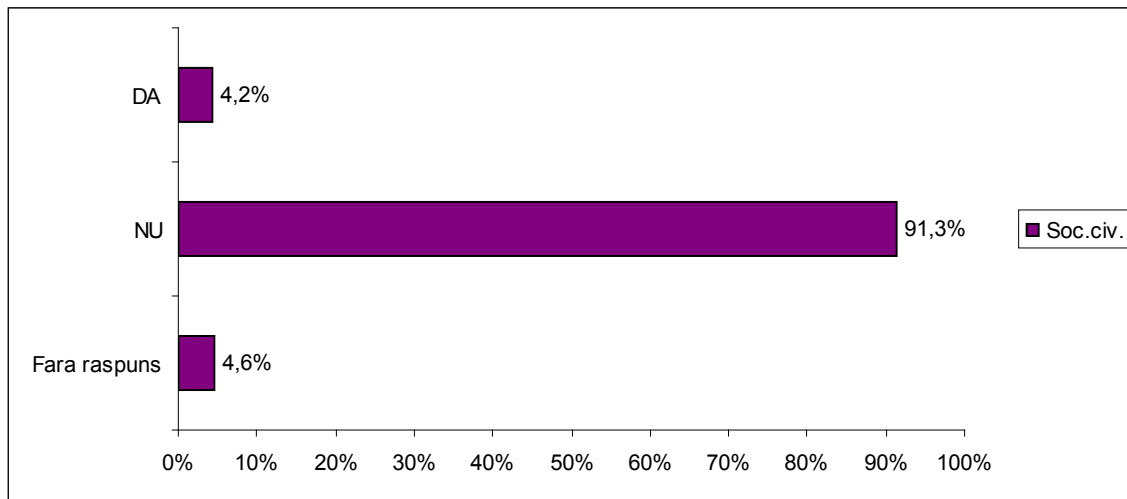
d) deciziile finale asupra principalelor probleme examinate?

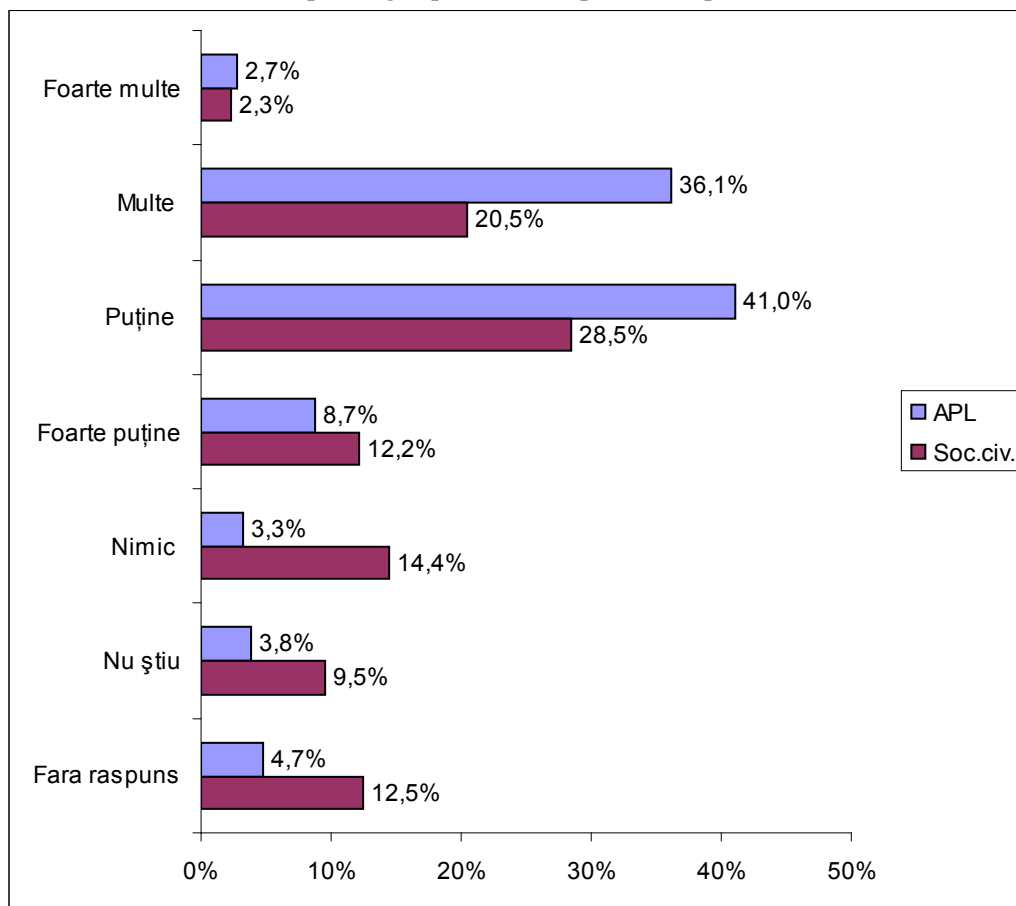
1.11. Instituția Dvs. prevede taxe pentru furnizarea informației?

1.12. Vi s-au cerut taxe atunci când ați înaintat cereri de acces la informație la primărie/consiliul local (consiliul raional)?

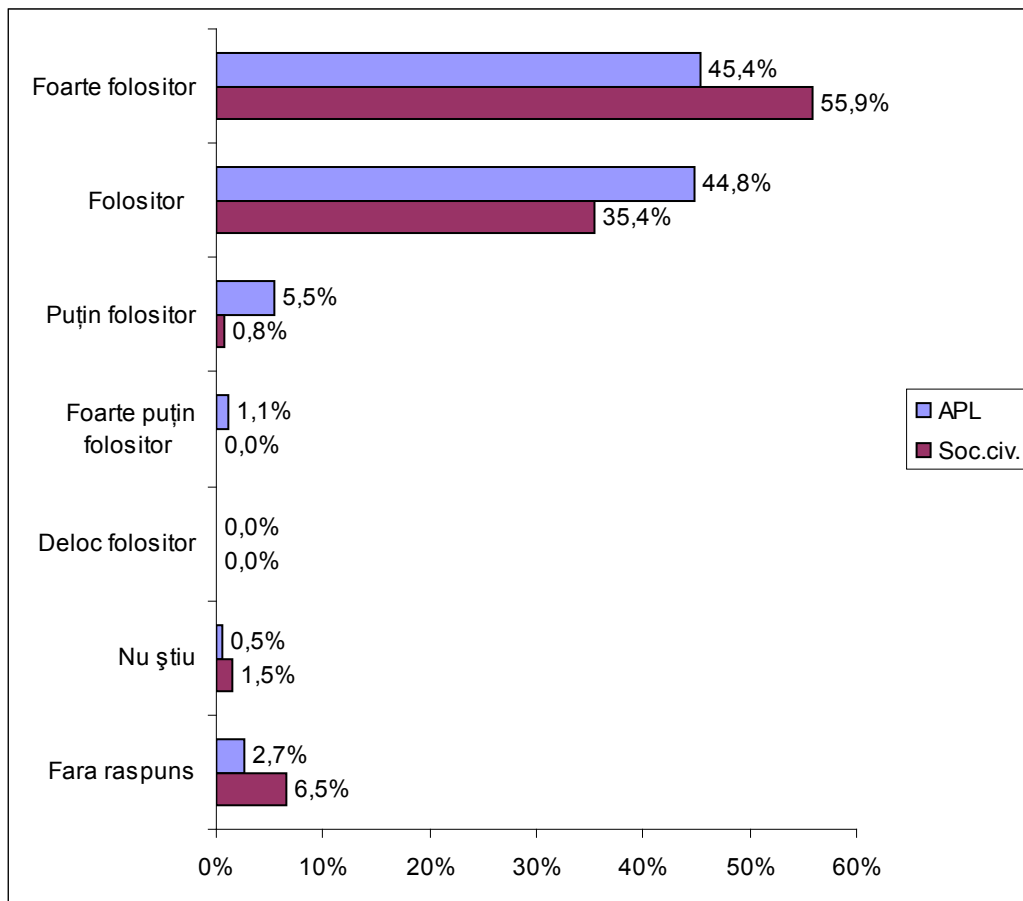

1.13. Cît de multe știți despre Legea privind transparența în procesul decizional?

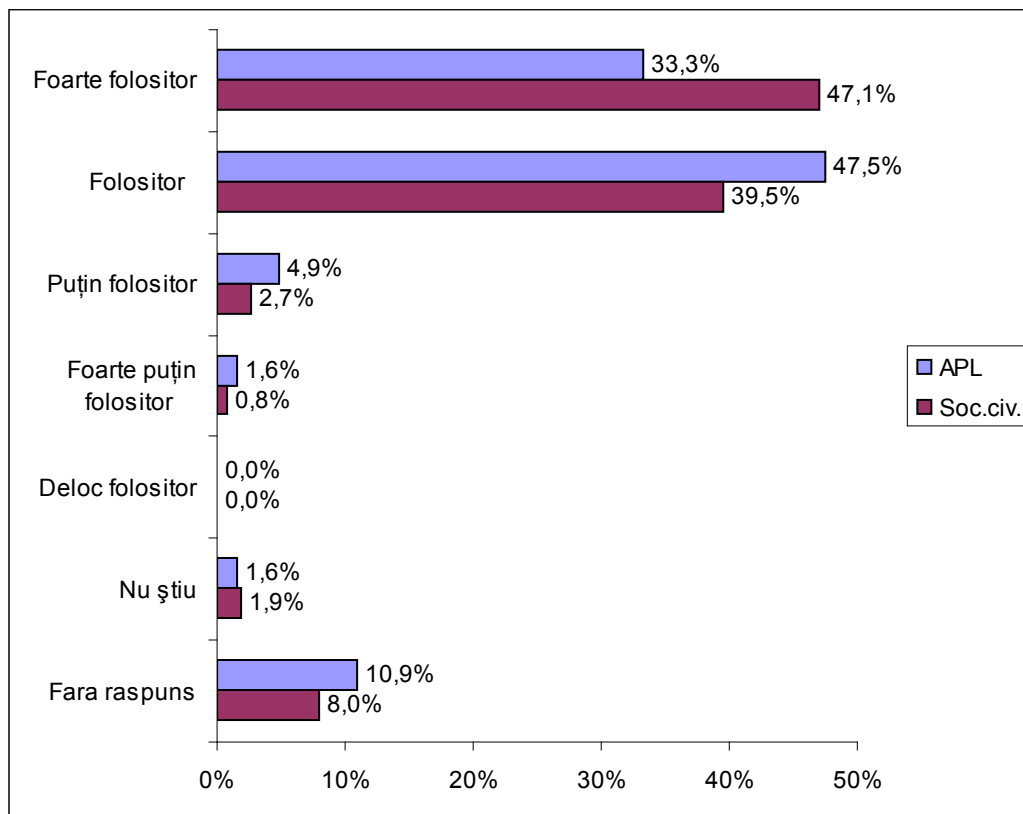

2. Interes

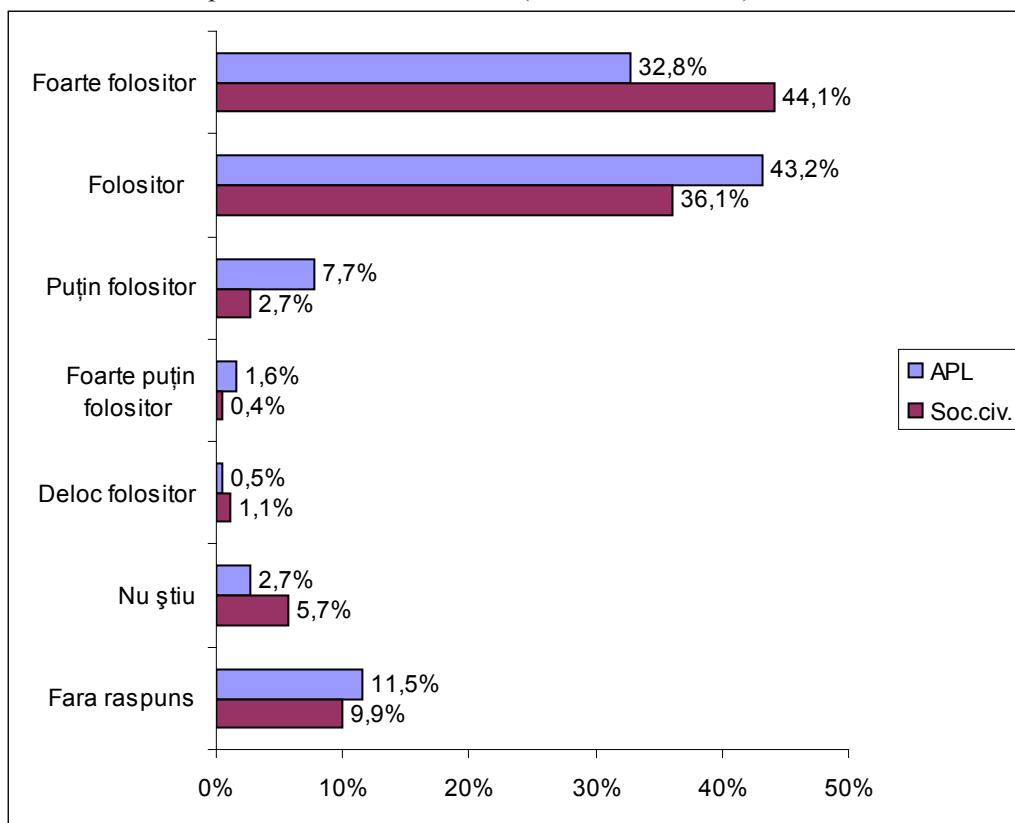
2.1. Cum considerați, cât de folositor pentru administrarea unei localități este ca asociațiile/ONG-urile să se informeze despre proiectele și hotărârile primăriei/consiliului local (consiliului raional)?

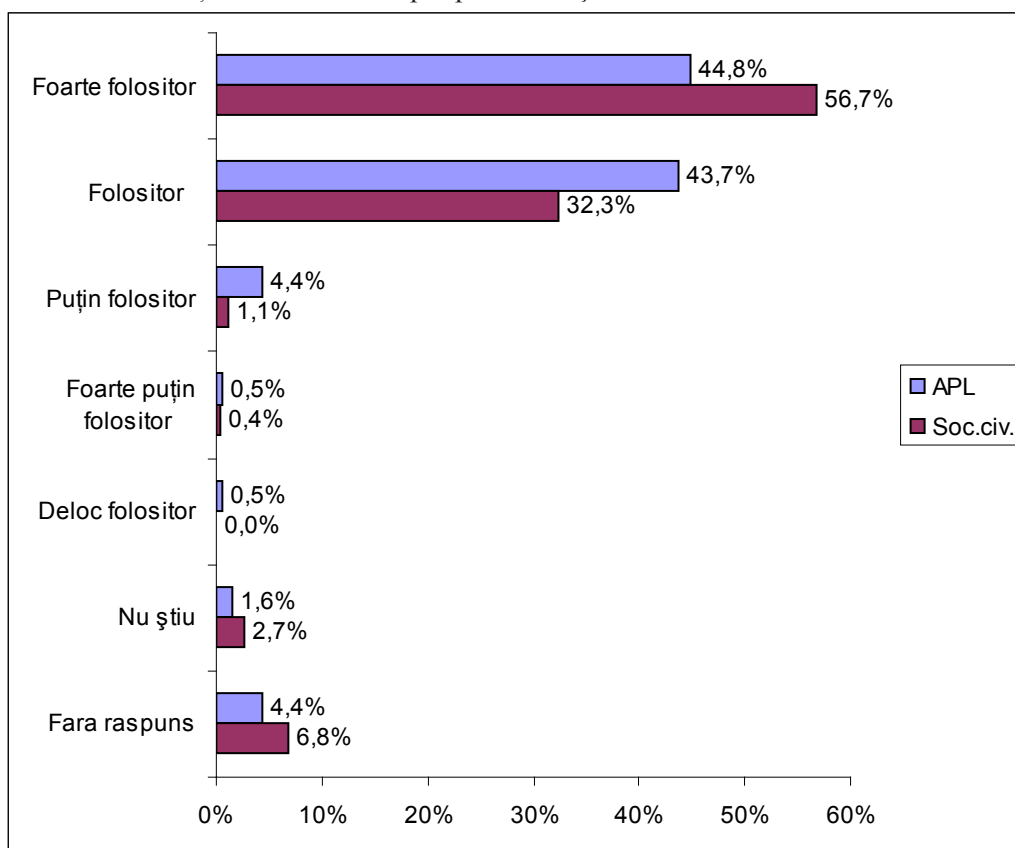
2.2. Cum considerați, cât de folositor pentru administrarea unei localități este ca asociațiile/ONG-urile să participe la ședințele publice ale primăriei/consiliului local (consiliului raional)?

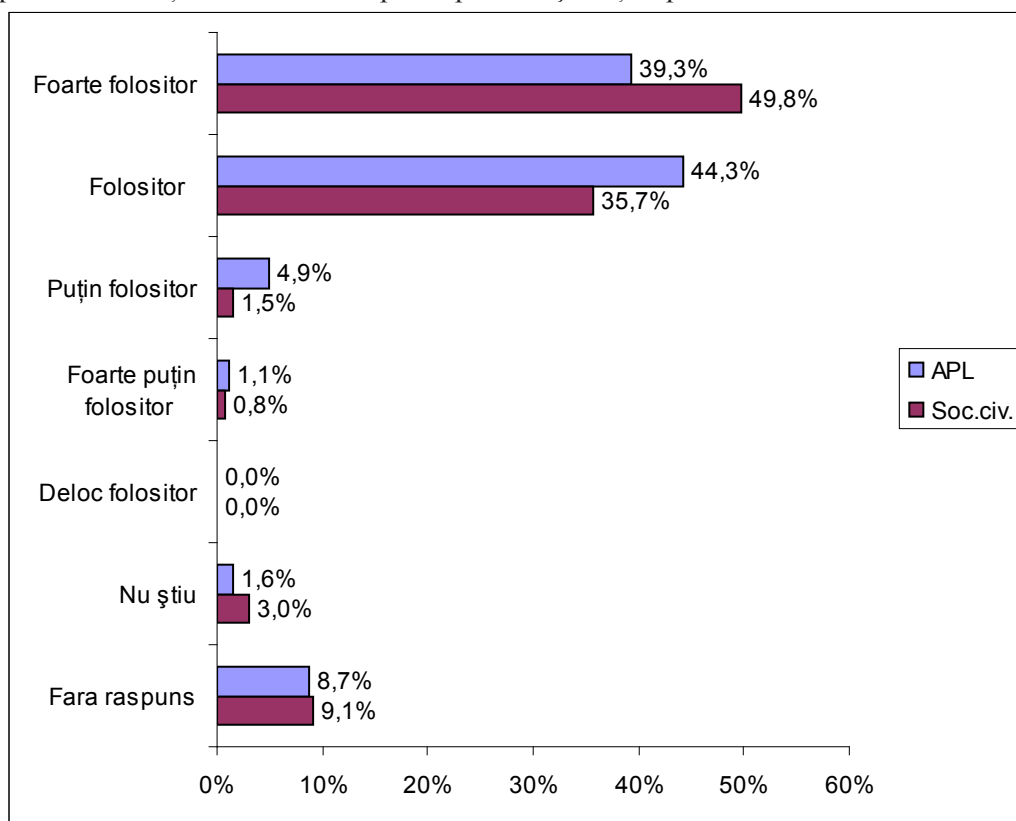
2.3. Cum considerați, cât de folositor pentru administrarea unei localități este ca asociațiile/ONG-urile să facă recomandări primăriei/consiliului local (consiliului raional)?

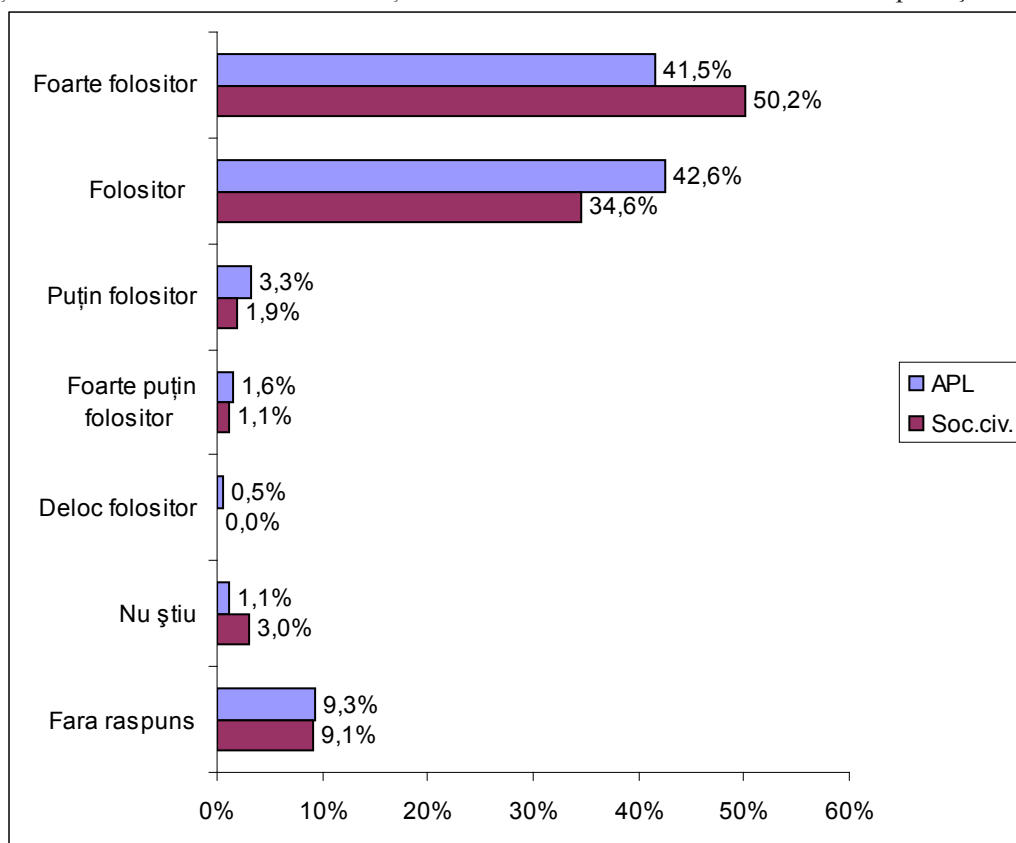
2.4. Cât de folositor pentru administrarea unei localități este ca primăria/consiliul local (consiliul raional) să informeze asociațiile/ONG-urile despre proiectele și hotărârile lor?

2.5. Cît de folositor pentru administrarea unei localități este ca primăria/consiliul local (consiliul raional) să permită asociațiilor/ONG-urilor participarea la ședințele publice?

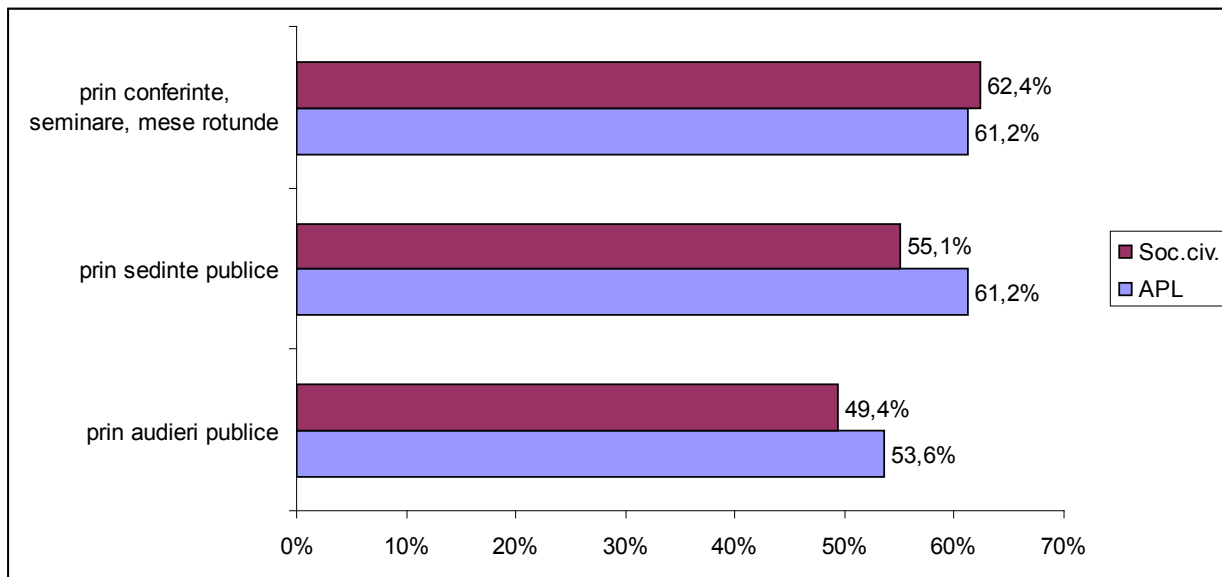

2.6. Cît de folositor pentru administrarea unei localități este ca primăria/consiliul local (consiliul raional) să țină cont de recomandările asociațiilor/ONG-urilor atunci cînd iau o decizie ce privește comunitatea?

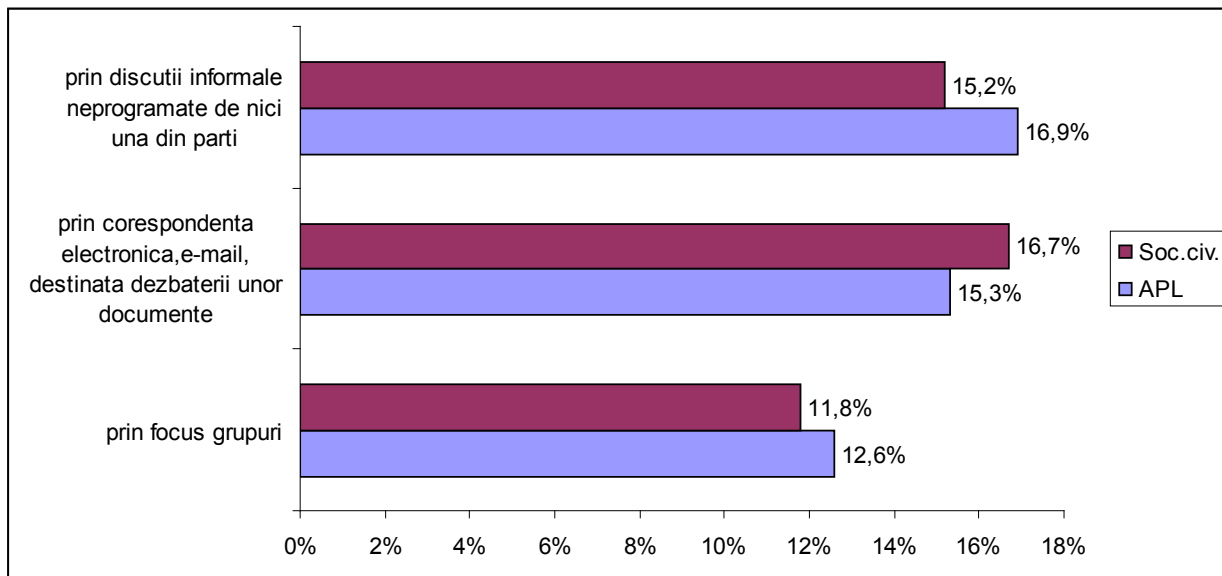

3. Evaluarea implicării

3.1. Care credeți că este: a) cea mai eficientă metodă de consultare pentru instituția Dvs.?

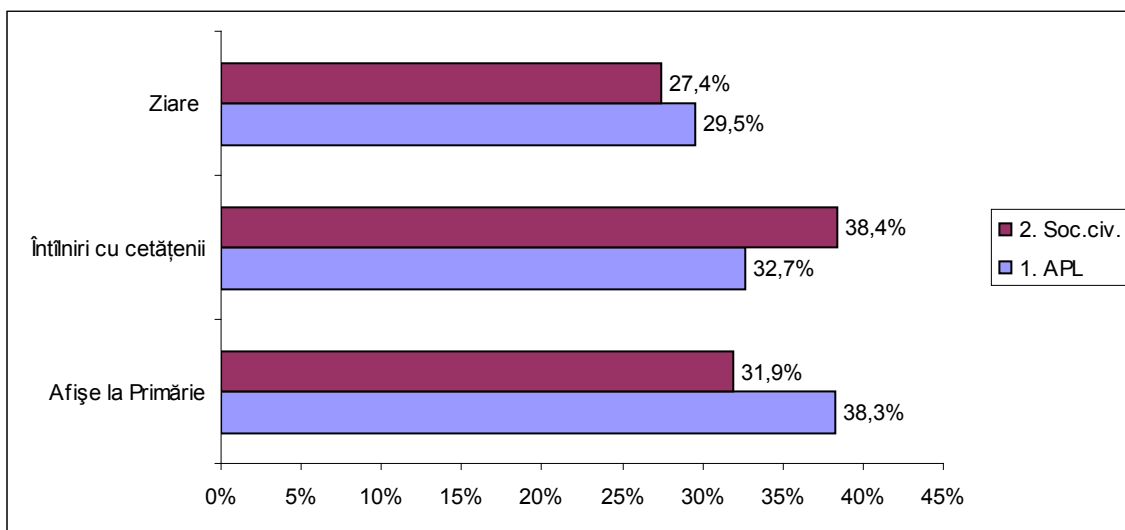

b) cea mai ineficientă metodă?

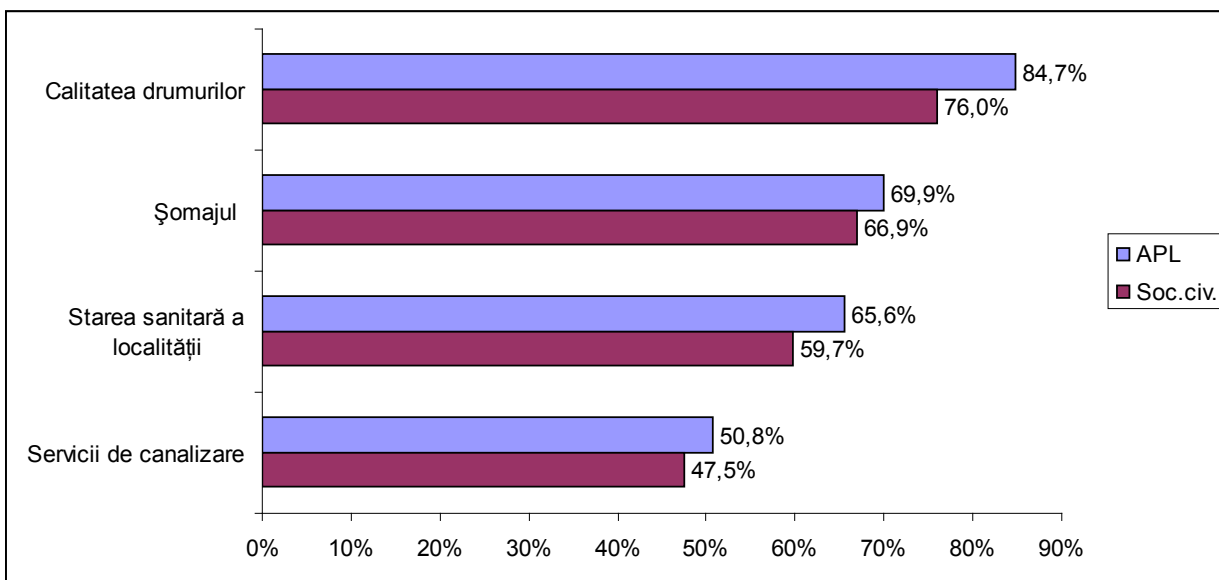

4. Modalități de informare și mediatizare

4.1. Care credeți că sînt cele mai bune metode (2 opțiuni) prin care primăria/consiliul local/consiliul raional poate informa reprezentanții asociațiilor civile și ONG-urile despre proiectele și hotărârile lor?

4.2. Alegeți/indicați cele mai actuale probleme cu care se confruntă localitatea Dvs.?

5. Concluzii și recomandări

Deși pe parcursul ultimului an Guvernul a întreprins un șir de activități complexe privind transparența instituțională a structurilor guvernamentale, eficientizarea colaborării cu societatea civilă, elaborarea și perfecționarea unor acte normative, rezultatele monitorizării confirmă faptul că aplicarea Legii privind accesul la informații și Legii privind transparența în procesul decizional rămâne a fi problematică, mai ales la nivel municipal, raional, local. Multe autorități și instituții publice ignorează cererile de acces la informație, nu fac publice proiectele de decizii și nu implică cetățenii în procesul de luare a deciziilor. O bună parte dintre reprezentanții instituțiilor publice și ai societății civile, nemaivorbind de cetățenii simpli, nu cunosc prevederile actelor nominalizate.

Deocamdata, nu putem vorbi despre stabilirea unui dialog proactiv administrație publică-cetățeni, despre un management eficient al informării, consultării și participării publicului în procesul decizional.

Se resimte lipsa unui mecanism, clar și eficient, de informare permanentă, obiectivă și permanentă a publicului, implicare activă a societății civile în procesul de elaborare a deciziilor, prin aplicarea unor forme, procedee și modalități rezultative, practicate în alte țări și, deja, în unele localități de la noi.

Continuă a fi sporadice și ineficiente activitățile ce țin de sensibilizarea opiniei publice, educația civică, desfășurate de autoritățile/instituțiile statale

și organizațiile nonguvernamentale în ceea ce privește o mai bună cunoaștere a drepturilor omului și lichidarea analfabetismului juridic, fapt care generează pasivitatea și indiferența cetățenilor.

În scopul realizării accesului real la informație, extinderii transparenței în procesul decizional, constituite din trei componente de bază – informarea, consultarea și participarea cetățenească - sînt necesare acțiuni concrete, la nivel statal și instituțional:

1. Proiectul Legii privind transparența în procesul decizional, elaborat de reprezentanți ai societății civile, după aproape trei ani de negocieri și tergeversări, redactări și completări ulterioare, la nivel de structuri ale Guvernului și Parlamentului, adeseori fără a se ține cont de normele și practica internațională, acesta a fost adoptat, pînă la urmă, cu un șir de lacune. Astfel legea nu include, un mecanism clar și eficient al informării, consultării și participării cetățenești, nu prevede sancțiuni directe pentru nerespectarea transparenței în procesul decizional, de asemenea, conține un șir de prevederi de blanchetă, unele repetări. Totodată, Regulamentul cu privire la procedurile de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor, adoptat recent prin hotărîre de Guvern, conține un șir de neconcordanțe cu legea-cadru, ceea ce creează anumite neclarități.

Astfel, se impune necesitatea de a revizui în viitorul apropiat Legea privind transparența în procesul decizional și alte acte normative, în corespundere cu normele și practica internațională, de asemenea este necesară încurajarea și aplicarea unor instrumente, forme și metode concrete de implementare a legislației.

2. Implicarea publicului în procesul decizional este

eficientă atunci cînd este prezentă la toate etapele de informare, consultare și participare cetățenească, începînd cu prioritizarea și analiza problemelor, stabilirea de scopuri, obiective, programului de acțiuni și încheind cu monitorizarea și evaluarea activității îndeplinite. Procesul participării cetățenești trebuie să poarte amprenta necesarului și concreteței, ținîndu-se cont de condiții reale – financiare, materiale, umane.

3. Participarea publicului trebuie planificat și realizat ca un proces integru, dar nu ca unul sporadic, făcîndu-se legătură directă între interesele comunității, obiectivele realiste planificate și rezultatele așteptate.

4. Diversele forme și metode ale participării publicului vor fi completate cu proceduri clare și adecvate, ca părți componente ale regulamentelor interne privind informarea, consultarea și participarea cetățenească în procesul decizional.

5. La organizarea și desfășurarea procesului participativ urmează a se ține cont de interesele, nevoile, doleanțele, sugestiile, propunerile și recomandările tuturor factorilor interesați.

6. Informarea publicului va fi prezentă la toate etapele procesului decizional, inclusiv și după adoptarea deciziei, astfel încît să se vadă în ce măsură au fost luate în calcul propunerile și recomandările cetățenilor, organizațiilor nonguvernamentale, altor factori interesați.

7. Instituțiile publice vor acorda atenție mai mare dezvoltării managementului de implicare a publicului în procesul decizional, instruind în acest scop funcționarii, efectuînd o planificare riguroasă a activității anuale și trimestrială, cu soluționarea problemelor prin prisma informării, consultării și participării cetățenești.

Director de proiect: Vasile Spinei

Au colaborat: Angela Danilescu, Adelina Carabulea, Elena Vacarciuc, Diana Darie, Matei Nicolaev, Elena Antohi

Monitorizarea a fost efectuată de către Centrul „Acces-info” în cadrul proiectului „Asigurarea participării publice în procesul de luare a deciziilor și accesului eficient la informație”, componentă a proiectului „Restabilirea conexiunilor dintre populație și guvernare”, cu suportul Agenției Suedeze pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională și Fundației „Soros-Moldova”, care nu subscriu și nu răspund pentru conținutul acestui studiu.

Adresa: **str. V. Alecsandri 13, of.26,**

tel./fax: **022 28 13 94,** e-mail: **accesinfo1@yahoo.com,** web: **www.acces-info.org.md**